

Dać radę
w Polsce

Informacja i pomoc
prawna dla migrantów

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕБУВАННЯ ТА РОБОТА

Яцек Биалас, Марта Горчиньска, Малгожата Язьвіньска,
Мая Лисиения, Ева Осташевска-Жук, Даниел Витко

Порадити собі в Польщі
інформаційна брошура для іноземців

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕБУВАННЯ ТА РОБОТА

Яцек Биалас, Марта Горчиньска, Малгожата Язьвіньска,
Мая Лисиєниа, Ева Осташевска-Жук, Даниел Витко

Гельсінський фонд з прав людини
Варшава 2015

Порадити собі в Польщі – інформаційна брошура для іноземців. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕБУ- ВАННЯ ТА РОБОТА

Правовий статус на день: 1 січня 2015 р.

Публікацію підготовлено у рамках проекту «Порадити собі в Польщі. Інформація та пра-
вова допомога для мігрантів», співфінансовано з коштів Європейської Комісії у рамках
програми «Інтеграція громадян третіх країн» та з коштів державного бюджету.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ NA RZECZ
INTEGRACJI OBYWATELI PAŃSTW TRZECICH

Вся відповідальність лягає виключно на автора. Європейська комісія та Міністерство
Праці та Соціальної Політики не несе відповідальності за будьяке використання наданої
інформації.

Концепція: Karolina Rusiłowicz

Переклад: Centrum Językowe Progres Jagóra i Nordyński Spółka Jawna

Проект та макетування:

Grafpol Agnieszka Blicharz-Krupińska

ISBN 978-83-62245-41-3

Видавець

Гельсінський фонд з прав людини
Helsinki Fundacja Praw Człowieka
Zgoda 11, 00-018 Warszawa, Polska
Tel. (phone): 0048 22 556 44 40
Faks (fax): 0048 22 556 44 50
e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl
www.hfhr.pl

Зміст

ВСТУП	11
I ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОЦЕСУ	13
1. Компетентність органів	13
До якого органу потрібно подати заяву?	13
Що означає те, що орган компетентний в залежності від місця проживання?	13
Я подав заяву до невідповідного органу. Що тоді?	14
Чи може чиновник відмовитись від прийому моєї заяви?	14
2. Довірені особи	15
Чи можу я призначити довірену особу?	15
Хто може бути моєю довіреною особою?	15
Якими є наслідки призначення довіреної особи?	15
Чи можна відмовитися від довіреної особи?	16
3. Термін розгляду справи	16
Скільки часу має орган на прийняття рішення щодо моєї справи?	16
Що я можу зробити, якщо орган не прийняв рішення у моїй справі після завершення терміну?	16
4. Доставка	17
В який спосіб орган доставить мені рішення у справі?	17
Чи надішле мені орган відповідь закордон?	17
Що станеться, якщо листоноша не застане мене вдома?	17
Що трапиться, якщо я відмовлюсь від прийняття листа від установи?	18
5. Перегляд ходу справи	18
Коли я можу переглянути хід справи?	18
6. Оскарження	19
Я отримав відмову. Що тоді?	19
Куди і в який термін подавати апеляційну скаргу?	19
Яке рішення може видати апеляційний орган?	20
7. Скарга до суду	20
Що я можу зробити, якщо я вдруге отримав відмову?	20
Куди і в який термін я можу подати скаргу?	21
Скільки коштує судовий процес?	21
Чи повинна мене в суді представляти уповноважена особа?	21
Чи можу я перебувати в ході судового процесу в Польщі?	
Чи може суд надати мені дозвіл або згоду на перебування?	21
Суд відхилив позов. Що тоді?	22

II ДОЗВІЛ НА ТИМЧАСОВЕ ПЕРЕБУВАННЯ	23
1. Загальні питання	23
Чи повинен я законно перебувати на території Польщі, щоб клопотатися про дозвіл на тимчасове перебування в Польщі?	23
Що таке „штамп” і які він дає мені права?	24
Чи повинен я подавати заяву особисто?	24
Скільки коштує надання дозволу на тимчасове перебування? Чи зможу я повернути цю оплату?	25
Які документи я повинен подати, клопочучись про дозвіл на тимчасове перебування?	26
Що робити, якщо я не маю паспорта?	26
Чи повинен я бути зареєстрованим в Польщі?	27
Я маю дозвіл на тимчасове перебування. Який документ я отримаю?	27
Я маю дозвіл на тимчасове перебування. Чи зможу я вільно подорожувати іншими державами – членами Євросоюзу?	28
Що я можу зробити в разі відмови?	28
2. Навчання - дозвіл на тимчасове проживання із зв'язку з навчанням	29
Я студент. Чи можу я отримати дозвіл на перебування?	29
Які вимоги я повинен виконати та які документи подати?	29
Що означає наявність достатнього фінансового забезпечення? Скільки це грошей?	30
На скільки часу я отримаю дозвіл тимчасового перебування?	31
Чи можу я працювати та навчатись?	31
Я не завершив навчання вчасно. Якими будуть наслідки?	32
Я закінчив навчання, але ще не знайшов роботу. Чи повинен я виїхати з Польщі?	32
3. Підприємницька діяльність - дозвіл на тимчасове перебування у зв'язку з підприємницькою діяльністю	32
Коли я можу отримати дозвіл?	32
Я отримав дозвіл. Чи можу я його втратити?	34
4. Дозволи, видані в особливих ситуаціях	34
Чи можу я отримати дозвіл на тимчасове перебування, якщо я потрапив в особливу ситуацію і не можу виїхати з Польщі?	34
Чи отримаю я дозвіл, незважаючи на те, що перебуваю в Польщі без правового титулу (незаконно)?	35
5. Возз'єднання сімей іноземців	35
Чи може член моєї сім'ї отримати дозвіл на проживання в Польщі?	35
Які умови я повинен виконати клопочучись про приїзд сім'ї?	36
Я хочу привести сім'ю, яка ще не перебуває в Польщі. Які документи мені потрібно?	37

Я отримав дозвіл для членів сім'ї. Що потім?	37
6. Охорона сімейного життя	37
Що таке „сімейне життя“?	37
Чи є пошана сімейного життя безумовним обов'язком органів державної влади?	38
Чи можу я подавати заяву на дозвіл на перебування, якщо я веду сімейне життя з громадянином Польщі або громадянином іншої держави Євросоюзу, що мешкає в Польщі?	38
Чи можу я подавати заяву на перебування з метою захисту сімейного життя, якщо я живу в Польщі без будь-якого правового титулу (незаконно)?	39
Яка різниця між двома типами дозволів, виданих з метою охорони сімейного життя?	39
7. Члени подружжя громадян Польщі	40
7.1 Укладення шлюбу в Польщі	40
Хто може укласти шлюб у Польщі?.....	40
Які документи я повинен представити, щоб укласти шлюб?	40
Чи можу я представити зарубіжні документи?	40
Чим є довідка про здатність до укладення шлюбу?	41
Що я можу зробити у випадку, якщо не маю всіх документів?	41
Як виглядає судове розслідування?	41
Де я можу укласти шлюб?	42
7.2 Дозвіл на тимчасове перебування на підставі одруження з громадянином Польщі	42
Чи можу я подавати заяву на дозвіл тимчасового перебування в Польщі, якщо я одружений/на з громадянином Польщі?	42
Чи повинен я перебувати в Польщі законно, щоб подати заяву?	42
Які документи я повинен подати?	43
Як виглядає процес?.....	43
Я отримав дозвіл. Які я маю права?	43
Чи можу я отримати дозвіл на постійне перебування в Польщі, будучи членом подружжя громадянина Польщі?	43
Ми розлучаємось. Чи зможу я залишитись в Польщі?.....	44
8. Робота в Польщі	44
8.1 Можливість роботи без дозволу	44
Хто й коли може працювати в Польщі без дозволу?	44
8.2 Дозвіл на роботу	45
Як отримати дозвіл на роботу?	45
Що таке зміст дозволу на роботу?.....	47
Що робити, якщо умови виконання роботи зміняться?	48
Якими є обов'язки працедавця відносно працівника, що є іноземцем ?.....	48

Чи можна продовжити дозвіл на роботу?	49
Коли воєвода повідомляє про відмову надання дозволу на роботу?	49
Я маю дозвіл на роботу. Чи можу я його втратити?	49
8.3 Робота на підставі заяви про намір доручення виконання роботи іноземцеві	50
Хто може працювати на підставі заяви?	50
У який спосіб здійснюється реєстрація заяви?	50
Про що варто пам'ятати, коли Ви отримуєте зареєстровану заяву?	51
Чи можна подовжити термін виконання роботи на підставі заяви?	51
8.4 Єдиний дозвіл на тимчасове перебування та роботу в Польщі	51
Що я повинен зробити, щоб отримати дозвіл на тимчасове перебування і роботу?	52
Яким є зміст рішення про надання дозволу на перебування і роботу?	53
Чи можна змінити дозвіл на проживання і роботу?	53
Що слід зробити в разі втрати роботи?	53

III ДОЗВІЛ НА ПОСТІЙНЕ ПЕРЕБУВАННЯ І ПЕРЕБУВАННЯ ДОВГОТРИВАЛОГО

РЕЗИДЕНТА ЄВРОСОЮЗУ	55
Які умови я повинен виконати, щоб отримати дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?	55
Чи повинен я залишатися в Польщі впродовж цілого періоду 5 років?	56
Чи можу я клопотатися про дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, незалежно від того, на якій підставі я перебуваю в Польщі?	56
Хто може отримати дозвіл на постійне перебування?	57
Чи повинен я мати сталий дохід або медичну страховку, щоб отримати дозвіл на постійне перебування?	58
Чи повинен я здавати тест на знання польської мови, щоб подати заяву на постійне перебування?	58
Чи повинен я мати реєстраційний номер для постійного перебування?	58
Я взагалі не можу виїжджати з Польщі тоді, оскільки вимогою отримання дозволу є безперервне перебування в Польщі впродовж визначеного часу?	58
Хто може отримати Карту Поляка?	58
Хто є особою, що має польське походження?	59
Чи буде мій шлюб знову перевірятись на фіктивність, якщо я клопочуся про отримання дозволу на постійне проживання на основі мого перебування в шлюбі з громадянином Польщі?	59
Чи можуть у мені відібрати дозвіл на постійне перебування, якщо вже після його отримання я розлучатимусь зі своєю дружиною/своїм чоловіком?	59

Коли я можу подати заяву на дозвіл на постійне перебування або дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу? Чи я отримаю штамп, що підтверджує законне перебування?	59
Скільки коштує отримання дозволу на постійне перебування або дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу? Чи можу я отримати повернення оплати?.....	60
Що я повинен робити, якщо у мене немає паспорту?	60
Що я можу зробити в разі негативного рішення?.....	60
На скільки часу я отримаю карту перебування? Чи повинен я її міняти?.....	61
Чи можу я працювати в Польщі, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?.....	62
Чи можу я вести в Польщі підприємницьку діяльність, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?	62
Чи можу я вчитися і бути студентом в Польщі, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?.....	62
Чи зможу я користуватися в Польщі соціальною допомогою, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?	62
Чи можу я без перешкод подорожувати до інших держав Євросоюзу, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?	62
Чи можна втратити дозвіл на постійне перебування або дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?	63

IV ДОЗВІЛ НА ПЕРЕБУВАННЯ ПІД ГУМАНІТАРНИМ ЗАХИСТОМ, А ТАКОЖ ДОЗВІЛ НА ТОЛЕРАНТНЕ ПЕРЕБУВАННЯ	65
Що означає дозвіл на перебування під гуманітарним захистом і дозвіл на толерантне перебування?	65
Коли зможу отримати дозвіл на перебування під гуманітарним захистом?	65
Чим відрізняється право на сімейне життя від права на особисте життя?	66
Коли я зможу отримати дозвіл на толерантне перебування?.....	66
Хто видає дозволи на перебування під гуманітарним захистом і на толерантне перебування?	68
Що мені робити, якщо у мене немає паспорта?.....	69
Що я можу зробити у випадку відмови?.....	69
Який документ мені видадуть після отримання дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування?.....	70

Хто видає і замінює документ у випадку отримання дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозволу на толерантне перебування?.....	70
Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, зможу у майбутньому клопотати про постійне перебування?	71
Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, зможу легально працювати?	71
Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, можу вести підприємницьку діяльність?	71
Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, можу навчатися і здобувати освіту в Польщі?.....	71
Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, маю право на соціальну допомогу?.....	72
Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, маю право на подорожування Євросоюзом?	72
Чи можна втратити дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування?	73

V ПОЛЬСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО	75
1. Отримання громадянства силою закону.....	75
Хто може отримати громадянство силою закону?	75
2. Надання польського громадянства	75
Кому може бути надане польське громадянство?	75
Яким чином я можу клопотати про надання польського громадянства?	76
3. Визнання громадянином Польщі	76
Хто може бути визнаним громадянином Польщі?	76
Яким чином я можу клопотати про визнання мене громадянином Польщі?	78
3.1 Чоловік/дружина громадянина Польщі	78
Чи після одруження з громадянином Польщі я відразу отримаю польське громадянство?	78
Яким чином я можу клопотати про польське громадянство у зв'язку з одруженням?	78
4. Позбавлення польського громадянства	78
Чи можу я бути позбавленим польського громадянства?.....	78

ВСТУП

Іноземець прибуває на територію Польщі, і що ж потім? Хоча приїжджає він з різних причин – як турист, студент, працівник, - трапляється, що залишається на довше. Він створює сім'ю, одружується, або ж перебуває в позашлюбних стосунках, у нього народжуються діти. Може трапитись таке, що іноземець потрапляє як нелегальний мігрант, або ж втрачає право на законне перебування в Польщі. В кожного ситуація складається по-іншому. Часом нам важко повірити, що життя людини може так ускладнитись. Міграційне законодавство має нелегке завдання – воно має подолати такі виклики.

Наше видання спрямоване до всіх іноземців, що приїжджають, або ж уже мешкають на території Польщі. Іноземний читач знайде в ньому інформацію, що стосується дозволів на проживання, виконання роботи, а також – укладання шлюбу чи отримання громадянства. Видання допомагає зорієнтуватись та збагнути найважливіші чинники, що стосуються перебування іноземців в Польщі. Особливу увагу присвячено питанню легалізації їх перебування у зв'язку з недавнім введенням нових положень.

Зміст чинного закону про іноземців опрацьований дуже комплексно. Через обмеження в обсязі даного видання його не вдалося повністю обговорити. Автори – юристи Програми юридичної допомоги для біженців та мігрантів Гельсінського фонду з прав людини – зосередилися на найважливіших, на їх думку, тезах - тобто найчастіших питаннях і проблемах іноземців, які виникають під час надання юридичної допомоги. Тому, власне, наш довідник є дуже корисним путівником по важкій та складній системі юридичних норм, що регулюють становище іноземця на території Польщі.

Однак варто пам'ятати, що кожен випадок є інакшим. Жодне видання не замінить безпосередньої індивідуальної консультації з міграційним юристом чи консультантом з інтеграції, тим паче, що міграційне законодавство є галуззю, що дуже динамічно розвивається і її положення часто змінюються. Лише оцінка юриста гарантує отримання повної інформації від іноземця щодо його становища в певній ситуації та в певний час.

Професор Інституту Юридичних Наук
Польської Академії Наук
Ірена Жеплінська

I ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОЦЕСУ

1. Компетентність органів

До якого органу потрібно подати заяву?

Заяву потрібно подавати до органу, що компетентний у розгляді Вашої справи.

Хочу отримати:	Заяву подаю до:
Дозвіл на тимчасове перебування	Воєводи
Дозвіл на постійне перебування	Воєводи
Дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС	Воєводи
Згоду на толерантне перебування	Коменданту відділу Прикордонної варти або Коменданту підрозділу Прикордонної варти
Згоду на перебування з гуманітарних міркувань	Коменданту відділу Прикордонної варти або Коменданту підрозділу Прикордонної варти
Надання польського громадянства	Президента Польщі через воєводу або консула
Визнання польським громадянином	Воєводи

Увага! Заяву потрібно подавати до відповідного місцевого органу (воєводи або командира прикордонної варти), тобто до органу, що компетентний в залежності від Вашого місця перебування.

Що означає те, що орган компетентний в залежності від місця проживання?

Це означає, що орган, який займатиметься справою, нестиме відповідальність за розгляд заяв від осіб, що проживають на даній території.

Приклад: Якщо Ви проживаєте в Варшаві і бажаєте подати заяву на отримання дозволу на тимчасове перебування, тоді Ви повинні її подавати до Мазовецького воєводи. Якщо ж Ви проживаєте в Гданську, то таку заяву розглядатиме Поморський воєвода.

Якщо Вам не відомо, до якого воєводи подавати заяву, перевірте, на території якого воєводства Ви проживаєте (в Польщі є 16 воєводств¹). Якщо Ви проживаєте, наприклад, в Лодзинському воєводстві, заяву потрібно подавати Лодзинському воєводі.

Я подав заяву до невідповідного органу. Що тоді?

Відповідно до закону, орган, до якого Ви подали заяву, повинен негайно переслати Вашу заяву до компетентного органу. Ви маєте отримати від нього сповіщення, що Вашу заяву передали до компетентного органу. Вам не потрібно її подавати заново.

Якщо Ви подали заяву до невідповідного органу до закінчення назначеного терміну, вважатиметься, що лист був поданий вчасно. Це означає, що якщо на подання цього листа Ви мали вказаний термін, то подання його в цей термін до іншого органу не свідчитиме, що Ви запізнились.

Приклад: Якщо Ви отримали запит на подання доказів на термін 14 днів від дати отримання запиту, а заяву Ви подали на 13 день, але до невідповідного органу, то відповідний орган буде повідомлено, що документи Ви подали вчасно.

Чи може чиновник відмовитись від прийому моєї заяви?

Ні, чиновник не може відмовитись від прийому Вашої заяви (чи іншого листа), навіть якщо вона вважається неповною, неправильною або неоплаченою.

Якщо ви, власне, не додали до заяви всіх необхідних документів, не оплатили її, або написали на неправильному формулярі, орган повинен прийняти Вашу заяву, а тоді вже попросити Вас за певний визначений час донести потрібні документи, оплатити або написати заяву на відповідному формулярі.

УВАГА! Якщо чиновник відмовляється приймати від Вас лист, Ви завжди зможете відправити його поштою (рекомендованим листом, чи листом з повідомленням про вручення) на адресу органу.

ВАЖЛИВО! Завжди відповідайте на виклики перед закінченням терміну, навіть якщо Ви ще не зібрали всіх необхідних документів!

¹ Нижньосілезьке, Куявсько-Поморське, Любельське, Любуське, Лодзинське, Малопольське, Мазовецьке, Опольське, Підкарпатське, Підляське, Поморське, Сілезьке, Свентокшишське, Вармінсько-Мазурське, Велькопольське, Західнопоморське.

2. Довірені особи

Чи можу я призначити довірену особу?

Так, в ході будь-якого розгляду в адміністративних органах Ви можете призначити довірену особу. Проте це не означає, що Ви взагалі не маєте брати участь в справі. Якщо орган викликає Вас на співбесіду, Ви особисто повинні на неї прийти. Заяви про надання дозволу на тимчасове перебування, постійне перебування та перебування довгострокового резидента ЄС також потрібно подати особисто (з огляду на необхідність зняття Ваших відбитків пальців).

УВАГА! Призначити довірену особу не обов'язково!

Хто може бути моєю довіреною особою?

В адміністраційних справах, що стосуються дозволу на проживання, Вашим представником не обов'язково має бути юристом чи адвокатом. Ним може бути будь-яка правоздатна особа (що, в принципі, означає повнолітню особу – старшу 18 років). Довіреність має бути подана письмово, в формі електронного документу чи записане до протоколу. Довіреність потрібно додати до акту справи, чи занести до органу, що відповідальний за ведення справи або вислати поштою (рекомендованим листом). При подачі довіреності потрібно оплатити гербовий збір, що становить 17 злотих. Гербовий збір сплачується на рахунок організації чи міста, в якому знаходиться даний орган. Наприклад, в справах, що проводяться за участі Мазовецького воєводи чи Голови управління у справах іноземців, гербовий збір сплачується та переходить на рахунок дільниці центрального району міста Варшави.

Якими є наслідки призначення довіреної особи?

Якщо у Вас є довірена особа, то вона, а не ви, одержуватиме всі листи стосовно Вашої справи (рішення, запрошення до подачі документів і т. д.). Отож, вона повинна Вас повідомляти про кожен отриманий лист від установи. Проте, якщо довірена особа цього не робитиме, то всі негативні наслідки через відсутність відповідей на листи від органу будуть проблемою для вас, а не для неї.

Приклад: якщо довірена особа отримає відмову щодо справи і не повідомить Вас та не подасть апеляційну скаргу на це рішення, то Ви вже втратите таку можливість.

Окрім цього, довірена особа може здійснювати у Вашій справі будь-яку діяльність. Вона може бути, наприклад, причетною до відхилення Вашої заяви на дозвіл тимчасового проживання без Вашого відома. Вона, також, зможе подати рішення на оскарження, навіть не повідомивши Вас про це.

УВАГА! Вибір довіреної особи є надзвичайно важливим рішенням.

Чи можна відмовитися від довіреної особи?

Так, від допомоги довіреної особи можна відмовитись будь-коли. Достатньо подати лист зі змістом: „Відкликаю від повноважень ..... (тут вказати ім'я та прізвище довіреної особи) в моїй справі”, підписати та передати до органу, в якому ведеться справа, а також відразу повідомити про відставку довіреної особи. Після інформування органу всі листи щодо Вашої справи мають бути вислані вам, а не довірений особі.

УВАГА! Якщо Ви втратили довіру до своєї довіреної особи, або з певного часу Ви не можете вийти з нею на зв'язок, якнайшвидше звільніть її від повноважень. В такому випадку зв'яжіться з органом та перегляньте хід справи, щоб довідатися, на якому вона зараз етапі.

3. Термін розгляду справи

Скільки часу має орган на прийняття рішення щодо моєї справи?

Як правило, органи повинні розглянути Вашу заяву впродовж 1 місяця від дня подачі заяви, в складніших випадках – 2 місяці. Процес апеляції повинен тривати 1 місяць. У деяких випадках положення передбачають довший термін розгляду справи (наприклад, розслідування у справі надання дозволу на постійне проживання має закінчитися не пізніше ніж за 3 місяці від початку, а процес апеляції впродовж 2 місяців від дня подання апеляції).

Однак, кожен орган може подовжити період розгляду даної справи. У такій ситуації Вас повинні сповістити про причини запізнення, а також знову визначити крайній термін.

Що я можу зробити, якщо орган не прийняв рішення у моїй справі після завершення терміну?

У разі невчасного оформлення справи або тривалого ведення розслідування Ви можете подати скаргу до органу вищого ступеня (наприклад, до Начальника управління у справах іноземців через воєводу про невчасне оформлення справи, що стосується дозволу на тимчасове чи постійне перебування), а якщо такого органу не має – Ви можете подати запит про усунення правопорушення до органу, що розглядає дану справу.

Якщо орган визнає скаргу обґрунтованою, тоді буде визначений додатковий термін оформлення справи і також ґрунтовне пояснення причин і встановлення винних осіб. Орган також може вжити певних заходів для запобігання невчасного оформлення справ в майбутньому. Водночас він встановить, чи є невчасне оформлення справи грубим порушенням закону..

УВАГА! Під час розгляду скарги про невчасне оформлення розгляд справи буде призупинено.

4. Доставка

В який спосіб орган доставить мені рішення у справі?

Урядові листи повинні бути доставлені:

- ✓ поштою;
- ✓ через працівників органу;
- ✓ через іншу уповноважену особу чи орган;
- ✓ в електронному вигляді..

На практиці це, як правило, надсилання рішення поштою або особисте вручення за адресою органу.

УВАГА! Якщо у Вас є довірена особа, то вона отримує всі листи, що стосуються Вашої справи.

Чи надішле мені орган відповідь закордон?

Ні, орган не надсилатиме Вам листи закордон. Він надішле лише один лист, в якому поінформує вас, що якщо Ви не призначите довірену особу в Польщі для ведення справи, то Ви повинні назначити таку для доставки листів. Листи також можуть бути надіслані електронним шляхом.

Якщо Ви не вкажете довірену особу для доставки листів, орган не висилатиме Вам їх на адресу закордоном. Призначені Вам листи будуть залишені в ході справи зі статусом доставки (тобто таким, ніби Ви їх отримали, але не відповіли на них).

Я змінив місце проживання в часі розгляду справи. Що тоді?

Якнайшвидше повідомте орган про зміну адреси. Якщо Ви цього не зробите, всі листи щодо Вашої справи орган надсилатиме на стару адресу проживання.

Що станеться, якщо листоноша не застане мене вдома?

Якщо листоноша, який доставляє лист, не застане Вас вдома, він може:

- ✓ залишити Ваш лист дорослому співмешканцю або членові сім'ї, сусідові або донесу до будинку, якщо ця людина зобов'язеться віддати Вам лист. Про передачу їм листа Вас повинні повідомити, залишивши сповіщення в поштовій скриньці або в

дверях квартири. Проте не забувайте часто розпитувати співмешканців та членів сім'ї, що живуть разом з вами, чи не забрали вони якогось листа для вас;

- ✓ залишити в Вашій поштовій скриньці сповіщення (авізо), що повідомить, що Ви можете забрати лист на пошті впродовж 7 днів від дати, вказаної на сповіщенні. Щоб забрати лист з пошти, Вам потрібно мати зі собою документ, що посвідчує особу (наприклад, паспорт, карту перебування). Якщо Ви не заберете лист з пошти вчасно, листоноша ще раз спробує його доручити і залишить в скриньці повторне повідомлення про можливість отримання посилки впродовж не більш ніж 14 днів з моменту першого повідомлення. Якщо Ви не заберете лист в цей термін, його надішлють до органу. В такому випадку вважається, що лист був доставлений до Вас в останній день терміну отримання.

УВАГА! Завжди відразу забирайте все з поштової скриньки! Це Вам допоможе уникнути ситуації, коли лист вважається доставленим, а Ви його не отримали.

Що трапиться, якщо я відмовлюсь від прийняття листа від установи?

Якщо Ви відмовитесь прийняти лист від листоноші, лист буде надісланий до органу з інформацією, що Ви відмовились його забирати. Орган вважатиме, що Вам доручили лист тоді, коли Ви відмовились від прийняття. Відтоді, наприклад, розпочнеться термін подачі апеляційної скарги.

УВАГА! Не відмовляйтеся від одержання офіційного листа від листоноші! Відмова від листа не означає, що він Вас не стосуватиметься. Ви можете втратити шанс на відповідь на виклик органу або внесення апеляційної скарги.

5. Перегляд ходу справи

Коли я можу переглянути хід справи?

І впродовж процесу, і після його закінчення Ви маєте право безкоштовно переглянути хід справи, роботи певні нотатки та копії. Ви можете сфотографувати хід справи.

Пам'ятайте, що здійснення органом ксерокопій ходу Вашої справи, як правило, є платним. Перегляд ходу здійснюється лише в присутності чиновника.

Зокрема, варто переглянути хід справи тоді, коли Ви відмовилися від довіреної особи, щоб дізнатися, на якому етапі знаходиться Ваша справа.

6. Оскарження

Я отримав відмову. Що тоді?

На рішення, що видав орган першої інстанції Ви можете подати апеляційну скаргу до апеляційного органу

Рішення (чи постанова) стосується:	Орган і установи це:	Апеляційну скаргу розглядає апеляційний орган:
Дозвіл на тимчасове перебування	Воєвода	Начальник управління у справах іноземців
Дозвіл на постійне перебування	Воєвода	Начальник управління у справах іноземців
Дозвіл на перебування довгострокового резидента ЄС	Воєвода	Начальник управління у справах іноземців
Згоду на толерантне перебування	Комендант відділу Прикордонної варті або Комендант підрозділу Прикордонної варті	Начальник управління у справах іноземців
Згоду на перебування з гуманітарних міркувань	Комендант відділу Прикордонної варті або Комендант підрозділу Прикордонної варті	Начальник управління у справах іноземців
Надання польського громадянства	Президент Польщі за посередництвом воєводи або консула	Немає
Визнання польським громадянином	Воєвода	Міністр внутрішніх справ

УВАГА! На відмову надання польського громадянства через Президента Польщі подавати апеляційну скаргу неможливо.

Куди і в який термін подавати апеляційну скаргу?

Апеляційну скаргу потрібно подавати до компетентного апеляційного органу через орган, який видав рішення. Не надсилайте апеляційну скаргу безпосередньо до апеляційного органу. Подайте її до органу, що видав спірне рішення. Потім він надішле Вашу скаргу до апеляційного органу.

Апеляційну скаргу потрібно подавати впродовж 14 днів від дня доручення рішення. Дата прийняття рішення, чи дата його надсилання через орган не має значення. Відлік

14 днів для подання апеляційної скарги починається з моменту фактичного отримання листа: від листоноші (а також через співмешканця, наприклад), з пошти або особисто за адресою органу. Субота, неділя та святкові дні також враховуються в цей період. Якщо останній день подачі апеляційної скарги випадає на неділю, чи інший офіційний вихідний день, то останнім днем для подачі вважатиметься наступний.

Приклад: Якщо листоноша доручив Вам рішення органу 5 січня 2015 р., тоді останнім днем для подачі апеляційної скарги є 19 січня 2015 р. (до 14-денного терміну для подачі апеляційної скарги не входить день, в який Ви отримали рішення).

УВАГА! Якщо Ви не подасте апеляційної скарги вчасно, то рішення стане остаточним та підлягатиме виконанню.

Яке рішення може видати апеляційний орган?

Апеляційний орган після розгляду Вашої апеляції може:

- ✓ скасувати раніше прийняте рішення і надати Вам потрібний дозвіл або згоду – позитивне рішення;
- ✓ скасувати раніше прийняте рішення і припинити хід справи (якщо вона є необґрунтованою);
- ✓ скасувати раніше прийняте рішення і повернути справу на новий розгляд до попереднього органу;
- ✓ залишити в силі рішення першого органу – негативне рішення.

7. Скарга до суду

Що я можу зробити, якщо я вдруге отримав відмову?

Якщо апеляційний орган не візьме до уваги Вашу апеляційну скаргу (постановить залишити в силі оскаржене рішення), Ви можете подати скаргу до Воєводського адміністративного суду.

УВАГА! Рішення, прийняте апеляційним органом, остаточне і дійсне, навіть незважаючи на подання скарги. Саме оскарження не звільняє від виконання цього рішення.

Куди і в який термін я можу подати скаргу?

Ви маєте на це 30 днів від дати доручення рішення апеляційного органу. Скаргу потрібно подати до рахунку Воєводського адміністративного суду в Варшаві через апеляційний орган (наприклад, в справах дозволів на перебування це буде Начальник управління у справах іноземців).

Скільки коштує судовий процес?

За подачу скарги до суду потрібно заплатити так званий реєстраційний внесок. В справах щодо іноземців реєстраційний внесок зазвичай становить 300 злотих. Суму слід сплатити в касі суду або перерахувавши на рахунок суду (номер рахунку Воєводського адміністративного суду в Варшаві можна знайти на сайті www.warszawa.wsa.gov.pl).

Якщо у Вас немає грошей на оплату реєстрації, Ви можете звернутися до суду з заявою на звільнення від судових витрат. Заява заповнюється на відповідному формулярі, який Ви зможете одержати в суді. Таку заяву можна подати відразу зі скаргою, або ході судового розслідування.

Чи повинна мене в суді представляти уповноважена особа?

Ні, на Воєводському Адміністративному Суді в Варшаві Ви не повинні бути представлені через довірену особу. Проте, якщо Ви хочете бути з уповноваженням, то ним може бути лише адвокат, юридичний консультант або деякі члени Вашої родини.

Якщо Ви вважаєте, що допомога довіреної особи в ході судового процесу Вам справді потрібна, але у Вас немає коштів для оплати такої послуги, Ви можете попросити суд призначити Вам адвоката або урядового юридичного консультанта (безкоштовно). Заяву потрібно написати на відповідному формулярі, який можна отримати в суді. Таку заяву можна подати відразу зі скаргою, або під час судового процесу.

Чи можу я перебувати в ході судового процесу в Польщі? Чи може суд надати мені дозвіл або згоду на перебування?

Власне подання скарги не легалізує Вашого перебування та не подовжує термін дії штампу. Суд може зупинити виконання рішення, прийнятого щодо вас, але це не робиться автоматично.

Відповідно до положень Ви зобов'язані покинути територію Польщі впродовж 30 днів від доручення рішення апеляційного органу про відмову надання дозволу на перебування тимчасове/постійне/довготривалого резидента ЄС або про скасування якогось із цих дозволів – незалежно від подачі скарги. Тоді Ви уникнете негативних наслідків таких, як отримання рішення про зобов'язання повернення або заборона в'їзду на територію Польщі.

Проте, якщо Ви не можете виїхати з Польщі та вважаєте відмову безпідставною, сконтактуйтеся з адвокатом неурядової організації, який детальніше розгляне ситуацію ходу Вашої справи.

Суд не має права на видання рішення про надання Вам дозволу чи згоди на перебування, на який Ви подавали заяву. Він може лише може всього лише скасувати оскаржені рішення. В такому випадку Ваша справа знову розглядатиметься в адміністративних органах.

Суд відхилив позов. Що тоді?

Спершу Вам варто подати до суду заяву про перегляд, а також доручення вироку з обґрунтуванням. Таку заяву Ви можете подати впродовж 7 днів від дати виголошення вироку (оплата заяви становить 100 злотих і здійснюється в касі Воєводського адміністративного суду у Варшаві або на рахунок цього суду).

Якщо Адміністративний воєводський суд в Варшаві відхилив Вашу скаргу, Ви можете подати касаційну скаргу на цей вирок до Вищого адміністративного суду. Ви не можете подати таку скаргу самостійно – це може зробити від Вашого імені адвокат або юридичний консультант.

На подання скарги Ваша довірена особа має 30 днів від дати доручення вироку йому або вам.

II ДОЗВІЛ НА ТИМЧАСОВЕ ПЕРЕБУВАННЯ

Дозвіл на тимчасове проживання це вид дозволу на перебування, на який Ви можете подавати заяву, коли закінчується термін дії візи (або попередній дозвіл на тимчасове проживання), а Ви плануєте надалі залишитися в Польщі. Як правило, він повинен представляти обставини, які обґрунтовують Ваше щонайменше 3-місячне перебування в Польщі. Цей дозвіл надається максимум на 3 роки.

Вимоги для отримання дозволу на тимчасове проживання різняться залежно від того, з якою метою Ви бажаєте перебувати в Польщі (чи це пов'язано з навчанням, веденням бізнесу, перебуванням з сім'єю, пошуком роботи). Тому в пунктах, представлених нижче, Ви знайдете інформацію, що стосується, на думку авторів, найбільш поширених обставин, що є підставами для надання дозволу на тимчасове перебування в Польщі, враховуючи деякі особливі ситуації. Проте, перш за все - ознайомтеся із загальними питаннями, які стосуються всіх дозволів на тимчасове перебування в Польщі, незалежно від причини їхнього надання.

1. Загальні питання

Чи повинен я законно перебувати на території Польщі, щоб клопотатися про дозвіл на тимчасове перебування в Польщі?

Як правило, так. Ви маєте подати заяву на тимчасове перебування не пізніше, ніж в останній день законного перебування в Польщі (наприклад, на підставі візи, попереднього дозволу на тимчасове перебування або в рамках безвізового режиму).

НАША ПОРАДА: Не чекайте до останнього дня, подайте заяву завчасно, щоб уникнути стресу!

Виняток: Існує декілька обставин, в яких Вам можуть надати дозвіл на тимчасове проживання, незважаючи на те, що Ви перебуваєте в Польщі незаконно (див. розділ, що стосується дозволів, які видають в особливих ситуаціях стор. 34).

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Ви не маєте можливості клопотатись про дозвіл на тимчасове перебування в той же час, коли Ви клопочетесь в Польщі про статус емігранта. В такому разі воєвода відмовиться від розслідування щодо надання дозволу на тимчасове перебування.

Що таке „штамп” і які він дає мені права?

Якщо Ви подали заяву вчасно і в ній немає формальних недоліків (або ж Ви виправили їх до кінця терміну), воєвода ставить в Вашому проїзному документі штамп. Штамп підтверджує Ваше законне перебування в Польщі до дня остаточного прийняття рішення у справі надання дозволу на тимчасове проживання. Таким є рішення воєводи після 14 днів (якщо Ви не подали його на апеляцію) або рішення апеляційного органу від дня доставки (коли Ви подали апеляційну скаргу).

Однак виставлення штампу не дає Вам права перетину кордону. Маючи штамп, Ви можете повернутись до рідної країни походження, але щоб повернутись назад до Польщі Вам потрібно буде отримати візу.

Чи повинен я подавати заяву особисто?

Так, Ви повинні подати заяву особисто. У воєводському управлінні Вам знімуть відбитки папілярних ліній (відбитки пальців). Це стосується також дітей від 6 років.

ВИНЯТОК: Це правило не поширюється на членів Вашої родини, для яких Ви подаєте заяву на дозвіл на тимчасове перебування для возз'єднання сім'ї. Член сім'ї, якщо він вже приїхав до Польщі, повинен прийти на зняття відбитків пальців перед видачею дозволу на проживання (див. розділ про возз'єднання сім'ї).

Ви можете надіслати заяву поштою. Однак потім воєвода надішле Вам лист, в якому зобов'яже Вас до особистого візиту до установи з метою для зняття відбитків пальців впродовж 7 днів (або може назначити Вам конкретну дату).

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Перебуваючи за територією Польщі, Ви не маєте можливості на подання заяви на дозвіл тимчасового перебування!

Скільки коштує надання дозволу на тимчасове перебування? Чи зможу я повернути цю оплату?

Казначейський збір за надання дозволу на тимчасове проживання становить 340 злотих. Ви повинні сплатити його перед або в час подачі заяви. Якщо Ви цього не зробите, то воєвода викличе Вас для здійснення оплати. Ви не отримаєте дозволу без вчасного здійснення оплати. Це стосується всіх дозволів на тимчасове проживання, згаданих тут. Таку оплату вносять на банківський рахунок адміністрації міста, на території якого розташована воєводська установа, до якої Ви подаєте заяву на дозвіл тимчасового перебування.

440
85

УВАГА! У разі надання річного дозволу на перебування і роботу (див. пункт в іншій частині стор. 51), оплата становить 440 злотих. Натомість в тому випадку, коли надання Вам дозволу на тимчасове перебування відбувається в інтересах Польщі, або Ви зобов'язані до появи в суді чи перед іншим органом влади (див. пункт в іншій частині стор. 34), оплата становить 85 злотих.

ПОВЕРНЕННЯ ОПЛАТИ: Збережіть копію підтвердження про здійснення оплати. Якщо Ви не отримаєте дозвіл, про який клопотались, Ви зможете подати заяву на повернення сплаченої суми, скеровуючи заяву до міського управління.

ЗАЯВА НА ПОВЕРНЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ ОПЛАТИ

Звертаюся з проханням щодо повернення казначейської оплати, яку було сплачено ..... в розмірі 340 злотих до заяви на надання дозволу тимчасового перебування на території Республіки Польща на ім'я Воєводи.....

Прошу здійснити повернення:

- готівкою в службовій касі;
  - на домашню адресу: ..... (повернена сума буде меншою за рахунок поштового переказу);
  - перерахуванням на банківський рахунок у банку .....
- Номер рахунку: .....

Обґрунтування заяви

Заяву на повернення казначейської оплати я мотивую отриманням рішення Воєводи/Голови управління у справах іноземців номер ..... від дня ..... про відмову надання дозволу, на який було подано заяву на тимчасове перебування на території Республіки Польщі. Це рішення є остаточним, тому прошу про вищенаведене.

.....
(підпис)

УВАГА! Обов'язково підпишіть лист! Якщо Ви цього не зробите, це продовжить термін розгляду заяви щодо повернення оплати, оскільки Вас викликатимуть до органу для підпису! До листа додайте підтвердження внесення оплати та копію рішення.

Які документи я повинен подати, клопочучись про дозвіл на тимчасове перебування?

Документи, які Ви повинні подати, клопочучись про дозвіл на тимчасове перебування, різняться залежно від того, на якій підставі Ви про нього клопочетесь. Ці документи описані в підрозділах, що стосуються окремих дозволів і обставин, у зв'язку з якими вони є видані.

В будь-якому разі подання заяви на дозвіл тимчасового перебування Ви повинні подати:

- ✓ заяву на службовому бланку;

Заяву можна знайти на сторінці Управління у справах іноземців за адресою: <http://udsc.gov.pl/cudzoziemcy/obywatele-ue-oraz-eogszwajcarii-i-czlonkowie-ich-rodzin/formularze-wnioskow/>

- ✓ 4 актуальні фотографії розміру 3,5 см x 4,5 см, на яких повністю видно Ваше обличчя;
- ✓ ксерокопію дійсного проїзного документа (паспорту) і оригінал для підтвердження;
- ✓ додаткові документи – залежно від того, на якій підставі Ви клопочетесь про дозвіл, наприклад свідоцтво про одруження, дозвіл роботи, документи, що підтверджують стабільний та регулярний дохід, медичне страхування, і т. д.

УВАГА! Кількість необхідних ксерокопій заяви чи закордонного паспорта може відрізнятись залежно від воєводства!

НАША ПОРАДА: Збережіть собі один примірник заповненої заяви – Ви матимете певність, яку інформацію Ви в ньому подали, і знатимете, як заповнити форму при клопотанні про наступний дозвіл.

Що робити, якщо я не маю паспорта?

У виняткових випадках, якщо Ви не маєте дійсного проїзного документа (паспорта), Ви можете пред'явити інший документ, що підтверджує Вашу особу. Таким документом є, наприклад, дійсна карта перебування. Однак, Ви повинні підтвердити воєводі, що Ви насправді не можете отримати паспорт.

Отож, по-перше, Ви повинні прийти до посольства/консульства Вашої держави і дізнатися, які умови Ви повинні виконати, щоб отримати паспорт. Якщо Ви не можете здійснити їх, Ви повинні точно описати причини такої ситуації в обґрунтуванні заяви

на отримання дозволу на тимчасове проживання. Якщо в посольстві/консульстві Ви не отримали жодної письмової інформації (або списку документів, які Ви повинні подати, щоб отримати паспорт), а чиновник всього лише усно повідомив вас, що Ви не можете отримати паспорт, чітко опишіть візит в посольство/консульство і збережіть яке-небудь підтвердження (напр. квиток, якщо Ви їхали задля цього за кордон, або підіть до посольства/консульства з іншою особою - свідком), щоб підтвердити, що Ви намагались звернутись до органу про допомогу.

Якщо воєвода вважатиме, що Ви дійсно не маєте можливості представити проїзний документ (паспорт), необхідно надати документ, що засвідчує особу, який ідентифікуватиме Вас однозначно (або інший документ з фотографією та особистими даними).

Чи повинен я бути зареєстрованим в Польщі?

Так, як правило кожна особа, що перебуває в Польщі, зобов'язана зареєструватися за місцем постійного або тимчасового проживання. Ви можете бути звільнені від реєстрації лише тоді, коли Ваше перебування в Польщі не перевищує 14 днів.

Реєстрація проводиться безкоштовно. Вона відбувається в органах міського управління, компетентним відносно місця перебування. Для цього Вам потрібно принести з собою документ, що посвідчує особу (наприклад, карту перебування або паспорт). Реєстрація на тимчасове перебування триває до 3 місяців, здійснюється усно в присутності власника або іншої особи, яка має право власності на приміщення (тобто, наприклад, нотаріальний акт), що також повинне бути представленим. В разі реєстрації на довгий період, Ви повинні додатково подати реєстраційну форму («Зголошення тимчасового перебування, що триває понад 3 місяці» або «Зголошення постійного перебування»), виконаного власником або іншою особою, що має право власності на приміщення.

ВАЖЛИВО! Відсутність реєстраційного номера не є причиною для відмови надання Вам будь-яких дозволів на види перебування, про які йдеться в даному документі! Якщо Ви не можете зареєструватися, подайте до органу, відповідального за справу, письмову заяву про причини цієї ситуації.

Я маю дозвіл на тимчасове перебування. Який документ я отримаю?

Після отримання рішення про надання дозволу Ви отримаєте карту перебування. Виготовлення карти коштує 50 злотих. Якщо Ви втратите або знищите цю карту перебування і Вам потрібна буде нова, тоді оплата за її виготовлення становитиме 100 злотих. В разі наступної навмисної втрати або знищення оплата становитиме 150 злотих.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Існує можливість отримання пільги за видання або обмін карти перебування. Якщо у Вас скрутне матеріальне становище, або ж якщо Вам менше ніж 16 років, Ви можете отримати зниження плати на 50%.

Я маю дозвіл на тимчасове перебування. Чи зможу я вільно подорожувати іншими державами – членами Євросоюзу?

Як правило так, але після виконання певних умов. Володіючи картою перебування, Ви можете подорожувати до інших держав шенгенської зони протягом 90 днів впродовж кожних наступних 180 днів, що рахуються від дати першого в'їзду до іншої держави шенгенської зони.

До країн Шенгенської угоди належать: Австрія, Бельгія, Греція, Данія, Естонія, Іспанія, Італія, Литва, Люксембург, Латвія, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція, а також: Норвегія, Ісландія, Швейцарія та Ліхтенштейн (не належать до Євросоюзу, але є в шенгенській зоні)..

УВАГА! Деякі держави Євросоюзу не належать до шенгенської зони, наприклад Велика Британія, Ірландія, Кіпр.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Умовами законного подорожування шенгенською зоною є володіння важливою картою перебування, дійсним проїзним документом (наприклад, закордонним паспортом), обґрунтування мети і умов перебування, наявність відповідних фінансових ресурсів, відсутність загрози безпеки і громадського порядку також відсутність Вас в державному списку іноземців, яким заборонений в'їзд до даної держави.

НАША ПОРАДА: Перед тривалим виїздом до іншої держави дізнайтеся детальніше, яких умов Ви маєте дотримуватись, щоб не порушувати імміграційні закони в цій країні. Якщо Ви бажаєте працювати в іншій державі, найкраще – звернутись до посольства держави, в яку Ви хочете поїхати. Питання працевлаштування залежать від положень, що діють в даній країні. Карта перебування, видана в Польщі, не надає Вам права працювати в іншій державі.

Що я можу зробити в разі відмови?

Ці обставини строго визначені законом, і деякі з основ цих рішень залежить, на якій підставі Ви подаєте заяву на отримання дозволу.

Положення, що є підставою для відмови видачі Вам дозволу на тимчасове проживання, досить ускладнені. Воєвода може відмовити Вам в надання дозволу на тимчасове перебування, а також відмовитись від розгляду цієї справи. Ці обставини є строго визначені законом, а деякі з підстав для здійснення рішень залежать від того, на якій підставі Ви клопочетесь про надання дозволу..

НАША ПОРАДА: З метою з'ясування, чи мав воєвода право відмовити Вам у наданні дозволу на тимчасове проживання, найкраще буде, якщо Ви проконсультуетесь з адвокатом або іншим юристом з неурядової організації, яка надає безкоштовну юридичну допомогу мігрантам. Ви маєте 14 днів на подачу апеляції, отже зверніться до організації якнайшвидше, щоб вчасно подати документи. Ви можете, наприклад, надіслати відскановані документи електронною поштою (e-mail) або факсом, вказавши свій номер телефону. Перед консультацією адвокат проситиме Вас підписати згоду на обробку персональних даних, що він зобов'язаний робити, а потім пояснюватиме Вам рішення і його наслідки, а також даватиме поради про те, що Ви можете зробити. Також, Ви можете подати скаргу самостійно. (див. пункт про подання апеляції в Частині I стор.19).

2. Навчання - дозвіл на тимчасове проживання із зв'язку з навчанням

Я студент. Чи можу я отримати дозвіл на перебування?

Так, Ви можете отримати дозвіл на перебування, якщо бажаєте розпочати чи продовжити:

- ✓ навчання першого ступеня (тобто бакалавр мистецтв чи бакалавр наук);
- ✓ навчання другого ступеня (магістерські програми);
- ✓ навчання третього ступеня (аспірантура);
- ✓ єдину магістерську програму.

Ви також зможете отримати дозвіл, якщо захочете в Польщі продовжити або завершити навчання, яке розпочали в іншій державі Євросоюзу, або якщо Ви хочете відбути підготовчий курс до навчання в університеті польською мовою.

УВАГА! Всі вищевказані види навчання Ви маєте проходити стаціонарно!

Які вимоги я повинен виконати та які документи подати?

Окрім стандартних документів, таких як заява, копія паспорту та фотографій (див. вище), Ви повинні подати:

- ✓ довідку з навчального закладу про прийом або продовження навчання;
- ✓ документ, що підтверджує оплату, якщо Ви починаєте або продовжуєте платне навчання;
- ✓ медичну страховку або підтвердження покриття страховиком витрат на лікування в Польщі;

- ✓ підтвердження достатнього фінансового забезпечення на покриття витрат на проживання, вартості навчання, повернення до країни походження чи проживання, або транзиту до третьої країни, яка надасть Вам дозвіл на в'їзд..

Що означає наявність достатнього фінансового забезпечення? Скільки це грошей?

Як було вказано вище, достатнє фінансове забезпечення стосується:

- ✓ коштів на проживання;
- ✓ зворотної подорожі до країни походження чи проживання, або транзиту до третьої країни, яка надасть Вам дозвіл на в'їзд;
- ✓ коштів навчання.

Кошти на проживання

Якщо Ви перебуваєте в Польщі без сім'ї, Ви повинні мати фінансові ресурси розміром принаймні 543 злотих (або еквівалент в іншій валюті) - на кожен місяць перебування впродовж 15 місяців. Якщо Ваше перебування коротше 15 місяців – то протягом усього часу перебування. Якщо до Вас приїхав до Польщі член Вашої сім'ї, і залишається на Вашому утриманні, тоді Ви повинні мати достатньо коштів, щоб покрити витрати на утримання, принаймні, 457 злотих (або еквівалент) для себе і кожного члена сім'ї на місяць впродовж 15 місяців або на весь період перебування.

Кошти зворотної подорожі

Якщо Ви студент або майбутній студент, який хоче отримати дозвіл на перебування, Ви повинні представити зворотній квиток або гроші, які забезпечують повернення до своєї держави або держави, в якій Ви можете законно перебувати (яка дозволила б Вам транзитний проїзд). Такі ресурси повинні складати еквівалент квитка, за яким Ви прибули до Польщі, та бути не меншими, ніж:

- ✓ 200 злотих, якщо Ви приїхали з держави, яка межує з Польщею;
- ✓ 500 злотих, якщо Ви приїхали з іншої держави-члена Євросоюзу;
- ✓ 2500 злотих, якщо Ви приїхали з держави, що не є членом Євросоюзу; або еквівалент в іноземній валюті*.

УВАГА! Якщо в Польщі перебуває Ваша сім'я, і Ви її утримуєте, тоді Ви повинні мати фінансові ресурси для купівлі білетів для всієї сім'ї.

* Якщо у Вас є іноземна валюта, то для її перерахування на польську валюту використовується середній обмінний курс, оголошений Національним банком Польщі на останній робочий день перед поданням заяви на надання дозволу на тимчасове проживання.

Документами, які можуть підтверджувати Вашу можливість отримання фінансових ресурсів на покриття коштів перебування і повернення є:

- ✓ дорожні чеки;
- ✓ довідка про ліміт на кредитній картці, виданій в банку, який надав Вам кредитну карту, що повинна бути видана не раніше ніж за місяць до дня подання заяви на тимчасове перебування;
- ✓ довідка про володіння платіжними ресурсами в банку або кооперативній ощадно-кредитній касі, які Ви маєте в Польщі, не раніше, ніж за місяць до подання заяви на тимчасове перебування;
- ✓ документ, який підтверджує Ваше отримання державної або зарубіжної стипендії;
- ✓ довідка про працевлаштування і розмір заробітної плати, видану не раніше ніж за місяць до дати подання заявки на тимчасове перебування.

На скільки часу я отримаю дозвіл тимчасового перебування?

Перший дозвіл Ви отримаєте скоріш за все на період 15 місяців або на час академічного року чи тривалості навчання, подовжений на 3 місяці. Дозвіл Ви отримаєте також на період проведення підготовчого курсу перед навчанням з метою здобуття освіти на навчання першого і другого ступеня, або цілісній магістерській програмі, чи навчання третього ступеня, подовженому на 3 місяці.

УВАГА! Про надання дозволу воєвода повідомить ректора університету або керівника іншого навчального закладу, який Ви вказали в заяві на надання цього дозволу. Ректор університету чи керівник іншого навчального закладу має неодмінно письмово повідомити воєводу, який надав Вам дозвіл, про викреслення Вас зі списку студентів, а також про незарахування Вам навчального року у визначений термін.

Чи можу я працювати та навчатись?

При клопотанні про перший дозвіл на тимчасове проживання з метою навчання воєвода може відмовити Вам у наданні, якщо Ви працюєте або ведете підприємницьку діяльність в Польщі. Це не стосується ситуації, коли Ви подаєте заяву на надання наступного дозволу з метою здобуття освіти на навчання. Тоді Ви зможете працювати і навчатися водночас.

Якщо Ви є студентом і маєте дозвіл на тимчасове перебування в зв'язку з навчанням, Ви можете працювати в Польщі без дозволу. Якщо Ви студент, але перебуваєте в Польщі на підставі «студентської» візи, тоді Ви можете працювати лише в липні, серпні та вересні.

Я не завершив навчання вчасно. Якими будуть наслідки?

По-перше, якщо у Вас немає дозволу на тимчасове перебування, воєвода може його скасувати. Як тільки Ви отримаєте повідомлення про початок розслідування у справі відміни дозволу на тимчасове проживання, зверніться до адвоката з неурядової організації.

Якщо ви, навпаки, клопочетесь про черговий дозвіл на тимчасове перебування, але Вам не зарахували попереднього року, воєвода може відмовити Вам у його наданні.

Я закінчив навчання, але ще не знайшов роботу. Чи повинен я виїхати з Польщі?

Ні, якщо Ви є випускником польського ВНЗ, а також шукаєте роботу в Польщі, то Ви зможете отримати дозвіл на тимчасове перебування. Для цього Вам потрібно мати: медичну страховку, місце проживання, а також джерело стабільного і регулярного доходу, якого достатньо на покриття коштів на утримання. В такому випадку недостатньо лише мати гроші на рахунку. Ви повинні довести, що на Ваш рахунок регулярно впливає квота, яка вища за розмір доходу, що дає право на свідчення про грошові суми з соціальної допомоги. Це означає, що вона повинна становити понад 542 злотих щомісячно, якщо Ви проживаєте сам, а якщо на Вашому утриманні є члени сім'ї, сума повинна становити більш, ніж 456 злотих на місяць на кожного члена сім'ї (включно з вами).

Випускники польської середньої школи, стаціонарного навчання або аспірантури в польських університетах можуть працювати в Польщі без дозволу.

3. Підприємницька діяльність - дозвіл на тимчасове перебування у зв'язку з підприємницькою діяльністю

Коли я можу отримати дозвіл?

Вимоги для отримання дозволу на тимчасове перебування на підставі здійснення підприємницької діяльності можна поділити на дві категорії:

Вимоги до Вашої ситуації	Вимоги до підприємницької діяльності
<ol style="list-style-type: none"> 1. Повинні мати медичне страхування або підтвердження від страховика про покриття коштів на лікування в Польщі. 2. Ви повинні підтвердити, що у Вас є джерело стабільного та регулярного доходу, яких є достатньо на покриття коштів на утримання для себе та членів сім'ї, які перебувають у Вас на утриманні;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ви повинні показати, що:<ul style="list-style-type: none"> - в податковому році до подання заяви на надання Вам дозволу тимчасового перебування компанія отримує дохід у розмірі не менше 12 середньомісячних заробітних плат в воєводстві, в якому вона заснована на третій квартал до подання заяви. Середньомісячна заробітна плата публікується Центральним статистичним управлінням і, наприклад, в Мазовецькому воєводстві в третьому

<p>це означає те, що розмір Вашого місячного доходу повинен бути вищим за розмір доходу, що дає право на свідчення про грошові суми з соціальної допомоги, яка повинна перевищувати суму 542 злотих, якщо Ви забезпечуєте лише себе, а якщо членів сім'ї - 456 злотих на кожного члена сім'ї.</p> <p>3. Ви повинні бути забезпечені місцем проживання; це означає те, що Вам не обов'язково представити, наприклад, умови договору оренди, це може бути. Наприклад, підтвердження від власника помешкання, що Ви перебуваєте за цією адресою.</p> <p>4. Або ж Ви повинні отримати згоду компетентного органу, щоб зайняти певну позицію або працювати за певною професією (якщо такий обов'язок передбачений законодавством).</p>	<p>кварталі 2014 року становила 4899,84 злотих, а в Вармінсько-Мазурському воєводстві 3408,93 злотих. Тому якщо заснувати фірму в Мазовецькому воєводстві, Вам потрібно буде отримувати дохід 58798,09 злотих на рік, а в Вармінсько-Мазурському - 40907,16 злотих;</p> <p>або</p> <ul style="list-style-type: none"> - компанія працює на невизначений термін і повний робочий день, принаймні, протягом одного року до подання заяви, в ній є мінімум 2 співробітники, які є польськими громадянами або іноземцями, що отримали, або мають в Польщі наступне: дозвіл на постійне перебування або перебування довгострокового резидента Євросоюзу, статус біженця, додатковий захист, дозвіл на перебування з гуманітарних причин або на толерантне перебування, чи є громадянами Євросоюзу. <p>2. Якщо Ви не виконуєте жодну з цих умов, Ви повинні продемонструвати, що:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у Вас є кошти, щоб виконати цих умови в майбутньому; <p>або</p> <ul style="list-style-type: none"> - працюєте над тим, щоб забезпечити виконання цих умов у майбутньому, зокрема, тих, що сприяють зростанню інвестицій, передачі технологій, інновацій та створення робочих місць.
---	---

Вказані вище умови Ви можете виконати, якщо:

- ✔ Ви ведете підприємницьку діяльність у формі товариства з обмеженою відповідальністю, обмеженого акціонерного товариства, акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю або спілки, до якої Ви вступили, чи акції/внески якої Ви придбали;
- ✔ Ви здійснюєте діяльність, що стосується акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю, яке Ви заснували, або чії акції, придбали.

Зверніть увагу на те, що ми маємо на увазі певні форми бізнесу, оскільки будучи іноземцем, який приїжджає до Польщі на підставі візи, Ви можете вести діяльність лише в таких формах.

Право на ведення підприємницької діяльності як громадянин Польщі, або самостійно, тобто на підставі запису до Центрального Реєстру та інформації про підприємницьку діяльність, яку можуть здійснювати лише деякі іноземці, серед яких ті, що мають:

- ✓ дозвіл на постійне перебування або на перебування довготривалого резидента Євросоюзу;
- ✓ дозвіл на тимчасове перебування в зв'язку з навчанням, шлюбом або польським громадянством;
- ✓ статус емігранта або додаткового захисту;
- ✓ згоду на перебування з гуманітарних поглядів або згоду на толерантне перебування;
- ✓ Карту Поляка.

Я отримав дозвіл. Чи можу я його втратити?

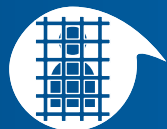
Так, за певних обставин. Дозвіл на тимчасове перебування у зв'язку з підприємницькою діяльністю, яку Ви проводите, може скасуватися, якщо Вас було засуджено або покарано за дії, відповідно до закону про іноземців, закону про сприяння зайнятості та установ ринку праці, кримінального кодексу або законів про наслідки делегування роботи іноземцям, що, всупереч закону, проживають на території Польщі.

4. Дозволи, видані в особливих ситуаціях

Чи можу я отримати дозвіл на тимчасове перебування, якщо я потрапив в особливу ситуацію і не можу виїхати з Польщі?

Так, якщо Ваша особиста ситуація є винятковою і через це Ви не можете покинути територію Польщі, Ви можете подати заяву на тимчасове перебування на термін до 6 місяців. Воно може бути видане навіть тоді, якщо Ви маєте перебувати в Польщі менше, ніж 3 місяці. Ви можете отримати його більше, ніж раз.

Такий дозвіл на короткочасне тимчасове перебування може бути виданий також тоді, коли Ваша присутність важлива в інтересах Польщі, або Ви зобов'язані до появи в суді або перед іншим органом влади.

УВАГА! Це спеціальний вид дозволу, на який Ви можете подавати заяву навіть тоді, коли перебуваєте в Польщі нелегально /Ви затриманий /поміщений під арешт для іноземців /маєте заборону в'їзду до країни /відбуваєте покарання позбавленням волі/ тимчасово заарештовані / були зобов'язані до повернення, і термін добровільного повернення ще не закінчився (або був подовжений). Ви можете подавати на нього заяву, також, законно перебуваючи в Польщі.

Чи отримаю я дозвіл, незважаючи на те, що перебуваю в Польщі без правового титулу (незаконно)?

Так, але лише за визначених обставин. Окрім вказаних вище, як виняткові ситуації, що вимагають короткочасного перебування, Ви можете клопотатися про дозвіл на тимчасове проживання, перебуваючи в Польщі нелегально також у випадках, якщо:

1. Ваше перебування в Польщі необхідне з огляду на необхідність поважати право на сімейне життя за змістом Конвенції про захист прав людини та основних свобод (див. розділ, що стосується охорони сімейного життя стор. 39).
2. Ваш виїзд до Польщі порушує права дитини, як це визначено в Конвенції про права дитини, таким чином, що це впливає на психофізичний розвиток (стосується тієї ситуації, коли у Вас є дитина, яка живе в Польщі і Ви підтримуєте з нею постійний контакт, а розрив контакту через Ваш виїзд з Польщі становить загрозу для цього контакту; а також ситуації, коли Ви малолітня дитина, що буде депортована після проведення більшої частини життя у Польщі).
3. Ви одружені з громадянином Польщі (див. розділ, що стосується дружин та чоловіків громадян Польщі стор. 42).
4. Ви стали жертвою торгівлі людьми.
5. Ви стали потерпілим в кримінальній справі, яка стосується Вашого роботодавця;
6. Якщо Ви малолітня дитина іноземця, яка:
  - ✓ перебуває в визнаному польським правом шлюбі з громадянином Польщі і має дозвіл на тимчасове перебування для члена сім'ї громадянина Польщі.
  - ✓ перебуває в Польщі на підставі національної візи або дозволу на тимчасове перебування, або народилася в період дії національної візи чи дозволу на тимчасове проживання, а іноземець має медичне страхування, джерело стабільного і регулярного доходу для утримання себе та членів сім'ї, а також забезпечений житлом у Польщі.
7. Ви є малолітньою дитиною іноземця, і народилися в Польщі, а тепер Ви перебуваєте на цій території як малолітній без батьківської опіки.
8. Ви досягли повноліття під час перебування в Польщі (незалежно від того, де Ви народилися і який статус мають Ваші батьки) і Вас цікавить подальше перебування у Польщі. У цьому випадку, заяву про надання Вам дозволу на тимчасове перебування можна подати тільки протягом 1 року з дати досягнення повноліття.

5. Возз'єднання сімей іноземців

Чи може член моєї сім'ї отримати дозвіл на проживання в Польщі?

Так, і для цього є процедура возз'єднання сімей. В її рамках ви, як іноземець, що законно перебуває в Польщі, можете подати воеводі заяву про дозвіл на перебування для членів Вашої сім'ї, незалежно від того, чи вони вже в Польщі, чи ще за її кордонами.

УВАГА! Правом на возз'єднання сімей Ви можете скористатись лише в тому випадку, якщо Ви перебуваєте в Польщі на підставі:

- дозволу на постійне перебування або дозволу на перебування довготривалого резидента Євросоюзу;
- статусу емігранта або додаткового захисту;
- згоди на перебування з гуманітарних поглядів;
- згоди на тимчасове перебування, якщо перебуваєте в Польщі на цій підставі щонайменше 2 роки, а Ваш останній тимчасовий дозвіл дійсний мінімум 1 рік;
- дозвіл на тимчасове перебування в зв'язку з дозволом на тимчасове перебування в зв'язку з проведенням наукових досліджень або роботи на заводі, що потребує високої кваліфікації, або маєте так звану блакитну карту (тоді Вас не стосуються додаткові вимоги стосовно терміну перебування в Польщі)..

УВАГА! Членами сім'ї, для яких Ви можете клопотатися про дозвіл у рамках возз'єднання сімей, можуть бути тільки чоловік/жінка (з яким/якою перебуваєте в шлюбі, який визнається в Польщі), а також малолітні діти, враховуючи і усиновлених (прийнятих) дітей. Це означає, що цим правом не можуть скористатися Ваші діти, що закінчили 18 років життя, і далі члени сім'ї.

Які умови я повинен виконати клопочучись про приїзд сім'ї?

В процесі потрібно подати документи, що підтверджують наявність:

- ✓ медичного страхування або підтвердження від страховальника про покриття витрат на лікування в Польщі;
- ✓ місця проживання;
- ✓ стабільного та регулярного джерела доходу для утримання.

Якщо Ви утримуєте сім'ю, на розгляді Ви повинні представити докази, що у Вас є достатній дохід (напр., отриманий із заробітної плати), який повинен становити принаймні 456 злотих на кожну людину в сім'ї. Для того щоб переконатися, що члени Вашої сім'ї гарантовано матимуть місце проживання, Ви повинні пред'явити, наприклад, договір оренди помешкання або довідку з готелю.

УВАГА! Іноземці, які мають статус біженців або додатковий захист, не повинні подавати медичну страховку, підтвердження місця проживання, а також стабільного та регулярного джерела доходу, якщо подають заяву на тимчасове перебування для членів своєї сім'ї протягом 6 місяців з дня отримання статусу біженця/додаткового захисту.

Я хочу привести сім'ю, яка ще не перебуває в Польщі. Які документи мені потрібно?

Кожному іноземцю, якому має бути наданий дозвіл на тимчасове перебування, як правило, потрібно пред'явити проїзні документи (паспорти). Для цього членам Вашої сім'ї потрібно звернутися до польського посольства/консульства, надати оригінали закордонних паспортів та отримати їх завірені копії. Вартість становить 30 євро за документ.

Потім члени сім'ї мають прислати Вам посвідчені копії своїх проїзних документів (паспортів), щоб Ви могли додати їх до заяви. Пам'ятайте про це ще до подання заяви воєводі.

Воєвода з'ясовує також Ваші сімейні зв'язки. Якщо у Вас є шлюбний договір і свідоцтва про народження дітей, Ви повинні перекласти їх в судового перекладача та представити на розслідуванні. Якщо їх не маєте ані ви, ані Ваша сім'я, воєвода може вимагати іншого підтвердження про Ваші сімейні зв'язки.

Я отримав дозвіл для членів сім'ї. Що потім?

Якщо член Вашої сім'ї перебуває за межами Польщі, то надання за рішенням губернатора члену Вашої сім'ї, дозволу на тимчасове проживання в Польщі буде підставою для звернення за візою в Посольство Польщі в посольстві/польському консульстві.

Після приїзду члена Вашої сім'ї на територію Польщі, йому потрібно буде подати заяву на видачу карти і зняти для цього відбитки пальців.

Член Вашої сім'ї, володіючи дозволом на тимчасове проживання, виданим задля зміцнення сімей, може працювати в Польщі, не потребуючи отримання дозволу на роботу, а також розпочати власну справу на таких же принципах, як і польські громадяни, тобто також записавшись до центрального обліку та інформації про економічну діяльність.

Більше того, члени сім'ї іноземців, яким надали в Польщі статус емігранта або отримали додатковий захист, мають право на соціальну допомогу і на реалізацію Індивідуальної Програми Інтеграції.

6. Охорона сімейного життя

Окрім описаних в інших розділах ситуацій, в яких Ви можеш клопотатися про дозвіл на тимчасове проживання на підставі шлюбу або в яких ви, як іноземець, можете клопотатися про дозвіл на тимчасове проживання для членів Вашої сім'ї, слід ще згадати про два види дозволів, що надаються іноземцям, зважаючи на їх сімейне життя в Польщі, визначене в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Що таке „сімейне життя“?

Згідно зі ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен має право на повагу до свого сімейного життя. Це означає те, що держава, як правило, не повинна втручатися в сімейні стосунки, які поєднують польських громадян або іноземців, що

перебувають в Польщі. У трактуванні Конвенції сімейне життя не обмежується всього лише подружжям і малолітніми дітьми, як це є в інших положеннях, а є ширшим поняттям. Воно може стосуватись категорій партнерів, що перебувають у неформальних зв'язках, розлучених батьків, які не проживають з дитиною, але підтримують з нею контакт, інших членів родини, що залишаються з Вами в тісному взаємозв'язку, тобто навіть діти, які досягли вже повноліття, однак з уваги на, наприклад, необхідність поведження догляду весь час залишаються у близьких зв'язках з батьками.

Таким чином, право на повагу до сімейного життя означає, що органи державної влади, як правило, повинні утримуватися від прийняття рішення або наданням чинності діям, які можуть підірвати єдність сім'ї (це, наприклад, зобов'язання іноземця до повернення, коли його родина перебуває в Польщі).

Чи є пошана сімейного життя безумовним обов'язком органів державної влади?

Ні. У визначених ситуаціях держава може втручатися в сімейне життя і приймати рішення, через які єдність сім'ї буде порушено. Така ситуація може трапитись зокрема тоді, коли державні органи визнають, що Ви становите загрозу для безпеки держави або громадського порядку, наприклад, з огляду на тяжкі злочини, скоєні у минулому.

Чи могу я подавати заяву на дозвіл на перебування, якщо я веду сімейне життя з громадянином Польщі або громадянином іншої держави Євросоюзу, що мешкає в Польщі?

Так, польське законодавство передбачує таку можливість. Якщо Ви ведете в Польщі сімейне життя з громадянином Польщі, громадянином іншої держави - члена Євросоюзу або держави ЄАВТ*, Ви можете звернутись до воєводи з проханням надати Вам дозвіл на тимчасове перебування в Польщі.

Заяву про надання дозволу з огляду на сімейне життя, яке проходить в Польщі, Ви повинні подати найпізніше в останній день законного перебування в Польщі. Щоб отримати дозвіл, Ви повинні підтвердити джерело стабільного і регулярного доходу на покриття коштів свого утримання. Тепер така квота становить мінімум 542 злотих на особу, що проживає самостійно, або 456 злотих на кожную особу в сім'ї. Ви також повинні мати медичне страхування в Польщі.

У ході розслідування перевіряють, чи є сімейні зв'язки, на які Ви посилаєтесь, правдиві. З цією метою воєвода може викликати на допит Вас або членів Вашої сім'ї. Може також проводитись соціальне опитування (наприклад, Прикордонна варта може прийти до Вашого місця проживання, розмовляти з сусідами). Якщо, наприклад, Ви посилаєтесь на зв'язки, що поєднують Вас з Вашою польською дитиною, що є, громадянином, в ході розслідування воєвода досліджуватиме, чи справді Ви тримаєте контакти з дитиною, чи витрачаєте гроші на її утримання і чи Ваші зв'язки міцні.

---

* Держави ЄАВТ це Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія.

Чи можу я подавати заяву на перебування з метою захисту сімейного життя, якщо я живу в Польщі без будь-якого правового титулу (незаконно)?

ак, воєвода може надати Вам дозвіл на тимчасове перебування, якщо Ваше перебування в Польщі необхідне задля пошани права на сімейне життя або права дитини, а Ви перебуваєте в Польщі незаконно. У цій ситуації охороні підлягає не тільки сімейне життя, що ведеться з громадянином Польщі або громадянином іншої держави Євросоюзу, а також сімейне життя з іншим іноземцем.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Надання такого дозволу можливе лише тоді, якщо Ви перебуваєте в Польщі законно!

В разі подачі заяви на цей вид дозволу Ви не зобов'язані підтверджувати наявність джерела стабільного і регулярного доходу та медичного страхування. У заяві Вам потрібно підтвердити існування сімейних зв'язків, на які Ви посилаєтесь, і описати, як Ви їх підтримуєте.

Яка різниця між двома типами дозволів, виданих з метою охорони сімейного життя?

	Дозвіл, наданий іноземцю, який законно перебуває в Польщі	Дозвіл, наданий іноземцю, який не має врегульованого перебування
Член сім'ї, з яким ведете сімейне життя	Громадянин Польщі, громадянин іншої держави Євросоюзу або ЄАВТ*	Іноземець, а також громадянин Польщі, громадянин іншої держави Євросоюзу або ЄАВТ*
Обов'язок підтвердження доходів	Так	Ні
Обов'язок підтвердження медичного страхування	Так	Ні
Ситуація в час розгляду	Штамп в паспорті підтверджує законне перебування	Відсутність штампів в паспорті – незаконне перебування

* Держави ЄАВТ це Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія та Швейцарія.

7. Члени подружжя громадян Польщі

7.1 Укладення шлюбу в Польщі

Хто може укласти шлюб у Польщі?

Кожна особа, що перебуває в Польщі, може укласти шлюб в польській установі реєстрації актів цивільного стану. Це означає те, що Ви також маєте на це право, навіть якщо Ви не є польським громадянином. Можливість укладення шлюбу не залежить також від Вашого міграційного статусу. Отож, Ви можете укласти шлюб, навіть якщо перебуваєте в Польщі без необхідних правових документів для перебування.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Якщо Ви не маєте документів, що надають Вам право, сумісне з правом на перебування в Польщі, Ви повинні врахувати те, що установа реєстрації актів цивільного стану сповістить Прикордонну варту про дату запланованого Вами шлюбу. В такому разі у Вас можуть перевірити документи і затримати, і Прикордонна варту може почати розслідування для зобов'язання Вас до повернення.

Які документи я повинен представити, щоб укласти шлюб?

Для укладання шлюбного договору в Польщі необхідними є 3 види документів:

- ✓ дійсний документ, що посвідчує особу (може бути, наприклад, паспорт, карта перебування);
- ✓ свідоцтво про народження;
- ✓ довідка, видана владою Вашої країни походження, про здатність до укладення шлюбу згідно з вітчизняним законом.

Всі документи повинні бути представлені польською мовою. Якщо Ви маєте документи, написані іншою мовою, Вам потрібно звернутися до судового перекладача, який перекладе їх на польську мову. Список судових перекладачів доступний на сторінці Міністерства Юстиції (польською мовою): <http://bip.ms.gov.pl/pl/rejestracja-i-ewidencja-tlumaczy-przysiegli/lista-tlumaczy-przysieglych/search.html>

УВАГА! Якщо Ви перебували в шлюбі і розлучилися, Ви повинні представити також присуд розлучення або шлюбний договір з анотацією, що стосується розлучення.

Чи можу я представити зарубіжні документи?

Якщо Ваша країна не є стороною міжнародних конвенцій, які регулюють питання, пов'язані з визнанням документів між різними державами, Вас можуть попросити легалізувати документи, які Ви хочеш представити, або надати їм клаузулу апостиль. Це така

форма засвідчення представлених Вами документів. Легалізація документів може бути виконана в польському консульстві за кордоном після подання відповідної заяви, натомість клаузула апостиль надається через органи держави, з якої походить документ.

Чим є довідка про здатність до укладення шлюбу?

Одним із документів, необхідних установі реєстрації актів цивільного стану, є довідка з країни походження іноземця про здатність до шлюбу. Такий документ підтверджує, що Ви виконуєте умови, визначені у Вашому вітчизняному законодавстві про укладення шлюбу, тобто, наприклад, Ви досягли відповідного віку, Ви є особою вільного стану і т.д. З метою отримання такого документу, Ви повинні звернутися до посольства Вашої держави. Пам'ятайте однак, що деякі держави (наприклад, Бангладеш, Україна чи Пакистан) не видають довідок про здатність до укладення шлюбу.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Самої довідки з посольства, що Ви є особою вільного стану недостатньо. Документ повинен точно підтверджувати, що Ви виконуєте всі умови для укладення шлюбу.

Що я можу зробити у випадку, якщо не маю всіх документів?

Якщо Ви не маєте можливості отримати всі необхідні документи для укладення шлюбу, Ви можете звернутися до суду з заявою на звільнення Вас з цього обов'язку. Для цього Вам потрібно подати заяву до відповідного районного суду, залежно від місця проживання, вказавши причини, через які Ви не маєте можливості отримати необхідні документи. В заяві Ви подаєте також дані іншого члена майбутнього подружжя, який стає учасником цієї справи, та додаєте ксерокопію його документу для посвідчення особи. Ви можете також попросити суд призначити перекладача на час Вашого слухання на судовій справі.

100 zł

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Оплата за подання заяви до суду становить 100 злотих. В процесі розслідування Ви повинні сплатити також інші судові кошти, пов'язані в т.ч. з перекладом документів або присутністю перекладача під час засідання суду. Якщо Ваше фінансове становище не дозволяє Вам здійснити такі витрати, Ви можете звернутися до суду з заявою на звільнення від судових коштів. Для цього Вам потрібно представити суду довідку про майновий стан, на підставі якої суд прийме рішення щодо цього питання.

Як виглядає судове розслідування?

В ході розслідування суд вирішує, чи виконуєте Ви умови для укладення шлюбу. Для цього він може, наприклад, закликати Вас для подання доказів, викликати члена Вашого майбутнього подружжя або попросити Вас пред'явити додаткові документи. Суд озна-

йомлюється з законодавством, чинним в країні Вашого походження і вирішує, чи виконуете Ви умови для укладення шлюбу, визначені цим законодавством.

Якщо суд затвердив Ваш позов, тоді постановою суду замінить документ, який Ви мали пред'явити. Постанову Ви подаєте потім до установи реєстрації актів цивільного стану.

Де я можу укласти шлюб?

Шлюби заключає в Польщі керівник установи реєстрації актів цивільного стану. Оскільки це не стосується принципу районування, Ви можете вибрати довільну установу реєстрації актів цивільного стану, що знаходиться на території Польщі, в якій Ви хотіли б взяти шлюб. Повний список установ є доступний на сторінці Міністерства внутрішніх справ: <https://www.msw.gov.pl/pl/import/98,Adresy-USC-w-Polsce.html>

7.2 Дозвіл на тимчасове перебування на підставі одруження з громадянином Польщі

Чи можу я подавати заяву на дозвіл тимчасового перебування в Польщі, якщо я одружений/на з громадянином Польщі?

Так. Подружжя з польським громадянином є одним з передумов надання іноземцеві дозволу на тимчасове проживання в Польщі. Такий дозвіл дається на період до 3 років.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Ви можете звернутися з приводу отримання дозволу в Польщі тоді, коли Ваше подружжя визнається польським законодавством. Виключає це, наприклад, можливість надання дозволу іноземцеві, який уклав всього лише церковний шлюб з польським громадянином. .

Чи повинен я перебувати в Польщі законно, щоб подати заяву?

В принципі, заяву на надання дозволу на тимчасове проживання Ви можете подати до останнього дня законного перебування в Польщі. Однак іноземці, що є членами подружжя польських громадян, можуть подати заяву на надання дозволу на тимчасове перебування навіть впродовж нерегульованого (незаконного) перебування. Якщо Ви здійснили всі інші передумови для отримання дозволу, Ваше незаконне перебування в Польщі не зможе бути єдиною причиною для негативного рішення.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Якщо Ви подасте заяву впродовж законного перебування в Польщі, Ви отримаєте штамп в закордонному паспорті, який підтверджуватиме Ваше законне перебування на час цілої процедури. Проте, якщо Ви подасте заяву, перебуваючи незаконно, тоді Ви не зможете отримати штамп.

Які документи я повинен подати?

Окрім документів, які подають для отримання будь-якого дозволу на тимчасове перебування, Ви повинні подати шлюбний договір, копія якого була видана найпізніше за 3 місяці до подачі заяви, а також копію посвідчення особи чоловіка чи дружини. Впродовж процедури воєвода може попросити у Вас додаткові документи.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Будучи членом подружжя громадянина Польщі Ви проходите спрощену процедуру отримання дозволу на перебування в Польщі, що позначає, що Вам не потрібно підтверджувати наявність медичного страхування і джерела регулярного та стабільного доходу для утримання сім'ї.

Як виглядає процес?

В процесі розслідування воєвода досліджує, чи Ваше подружжя не було всього лише метою узаконення Вашого перебування в Польщі (тобто чи це не був фіктивний шлюб). Для цього воєвода може опитати вас, Вашого чоловіка/дружину, а також інших свідків (наприклад, батьків чоловіка/дружини), натомість Прикордонна варта може провести соціальне опитування за Вашим місцем проживання.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! В процесі розслідування Ви можете представляти всі стверджувальні докази.

Я отримав дозвіл. Які я маю права?

Окрім повноважень, які Ви маєте, володіючи картою перебування (законне перебування в Польщі, можливість подорожей країнами Шенгенської зони впродовж 90 днів кожних наступних 180 днів), дозволом на проживання з огляду на подружжя з польським громадянином, Ви можете також почати працювати в Польщі, без необхідності отримання дозволу на роботу, а також почати підприємницьку діяльність на таких же принципах, як і громадяни Польщі.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Крайній термін подачі заяви на надання Вам наступного дозволу на перебування в Польщі - останній день терміну дії карти.

Чи можу я отримати дозвіл на постійне перебування в Польщі, будучи членом подружжя громадянина Польщі?

Так, після 3 років від укладення шлюбу Ви можете звернутися до воєводи для надання дозволу на постійне проживання в Польщі. Умовою отримання такого дозволу є безпе-

рервне перебування в Польщі протягом останніх 2 років перед подачею заяви на підставі дозволу на тимчасове проживання, даного через перебування в шлюбі з громадянином Польщі. Пам'ятайте, що дозвіл на постійне перебування у Вас можуть забрати, якщо Ви розлучитесь впродовж 2 років від отримання дозволу.

Ми розлучаємось. Чи зможу я залишитись в Польщі?

Якщо Ви перебували у Польщі на підставі дозволу на тимчасове перебування власне з огляду на подружжя з громадянином Польщі, то Ваше перебування втрачає підставу. У виняткових ситуаціях, якщо Ви підтвердите, що це важливо для Ваших інтересів, воєвода може надати Вам одноразовий дозвіл на перебування в разі розлучення. Воєвода може також надати Вам одноразовий дозвіл на тимчасове перебування у випадку втрати чоловіка/дружини. Максимальний період такого дозволу становить 3 роки.

Проте, подаючи чергову заяву на надання дозволу на тимчасове перебування, Ви повинні підтвердити інші обставини, які є причиною Вашого перебування в Польщі, наприклад, робота, підприємницька діяльність, або ж початок навчання.

8. Робота в Польщі

Згідно з положеннями польського законодавства виконання роботи іноземцем означає виконання будь-якої оплачуваної роботи - працевлаштування може опиратися як на підставі трудового договору, так і на так званих цивільно-правових договорів (здебільшого - про доручення і про справу). Виконанням роботи є також виконання функції в правлінні юридичних осіб, вписаних до реєстру підприємців в Державному судовому реєстрі (йдеться також про товариства з обмеженою відповідальністю або акціонерні товариства).

Як правило, іноземці можуть працювати в Польщі на підставі дозволу на роботу (очевидно, вони повинні також мати візу або дозвіл на проживання). Та тут є ряд винятків. Окрім цього громадяни деяких держав мають можливість виконувати роботу на підставі так званої заяви, тобто в спрощеній формі.

УВАГА! З 1 травня 2014 р. існує можливість отримання єдиного дозволу на тимчасове перебування та роботу впродовж одного процесу.

8.1 Можливість роботи без дозволу

Хто й коли може працювати в Польщі без дозволу?

Деякі іноземці можуть працювати без дозволу. Така можливість надається також тоді, коли:

1. У Вас є дозвіл на безстрокове перебування в Польщі:
    - ✓ у Вас є дозвіл на постійне перебування;
    - ✓ Ви маєте дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, виданий в Польщі.
  2. Вас є одна з форм охорони в Польщі або Ви клопочетесь про статус біженця* , тому що:
    - ✓ Ви маєте статус емігранта або Вам надано додаткову охорону;
    - ✓ Ви клопочетесь про надання статусу емігранта і отримали довідку, що дає право на виконання роботи (таку довідку надають, якщо розслідування проходить в І інстанції, тобто через Установу в справах іноземців, та триває понад 6 місяців);
    - ✓ Ви маєте згоду на перебування з гуманітарних поглядів або згоду на толерантне перебування в Польщі.
  3. У Вас є дозвіл на тимчасове перебування у зв'язку з деякими обставинами, наприклад:
    - ✓ Ви є чоловіком/дружиною громадянина Польщі або іноземця, який отримав статус біженця або додаткову охорону і має дозвіл на тимчасове перебування, наданий в зв'язку з цією обставиною (а також в ситуації, коли Ви отримали дозвіл на проживання у випадку втрати чоловіка/дружини, розлучення чи відокремлення);
    - ✓ Ви маєте дозвіл на тимчасове перебування у зв'язку з початком стаціонарного навчання;
    - ✓ Ви маєте дозвіл на тимчасове перебування як жертва торгівлі людьми.
- Ви можете працювати без дозволу також тоді, коли:
- ✓ у Вас є дійсна Карта Поляка;
  - ✓ Ви є вчителем іноземних мов і працюєте в дошкільних закладах, школах, установах/центрах/закладах для навчання вчителів або колегіях;
  - ✓ Ви є випускником польської середньої школи, університету або стаціонарної докторантури;
  - ✓ Ви є науковим працівником в дослідних інститутах.

УВАГА! Якщо Ви подали заяву на дозвіл на тимчасове проживання, постійне перебування або перебування довгострокового резидента Євросоюзу і маєте штамп в закордонному паспорті, що підтверджує подання заяви, а раніше Ви були звільнені від обов'язку володіння дозволом на роботу, Ви можете надалі працювати без дозволу.

8.2 Дозвіл на роботу

Як отримати дозвіл на роботу?

Щоб отримати дозвіл на роботу, потрібно подати написану заяву до відповідної воєводської установи залежно від місця перебування / місця проживання працедавця. Заяву

на дозвіл на роботу складає працедавець. Тобто працедавець є стороною розслідування про надання дозволу на роботу, отже він повинен підписувати різні листи та заяви у рамках цього розслідування (або призначити уповноваженого).

Тест ринку праці

До заяви на дозвіл роботи потрібно додати інформацію від місцевої повітової біржі праці про відсутність можливості працевлаштування на дану посаду іншого безробітного чи особи, що шукає роботу, або про невдачу набору працівників, що трапилась через установу. Щоб отримати таку інформацію, роботодавець повинен подати до біржі праці вакансію на посаду, на якій має бути працевлаштований іноземець. Якщо не знайдеться іншого безробітного на цю посаду, то біржа праці надає інформацію, яку потрібно додати до заяви на дозвіл роботи (це є так званий тест ринку праці).

Urząd prasy wydaje taką informację w ciągu:

- ✓ 14 днів, якщо з реєстру безробітних та осіб, що шукають роботу, скоріш за все не має можливості прийому працівника на дану посаду;
- ✓ 21 день у випадку, коли здійснюється набір працівників серед безробітних та осіб, які шукають роботу.

У більшості випадків клопотання про видання дозволу роботи найкраще почати виконанням тесту ринку праці. Тільки у виняткових ситуаціях він не є для іноземця умовою отримання дозволу на роботу. Таке може стосуватись громадян Вірменії, Білорусі, Грузії, Молдови, Російської Федерації або України, які:

- ✓ доглядають за хворими або працюють хатніми працівниками фізичних осіб;

- ✓ безпосередньо перед подачею заяви про надання дозволу на роботу працювали щонайменше 3 місяці в цього ж працедавця і на цій же посаді на підставі зареєстрованої заяви про намір доручення виконання роботи; у такій ситуації працедавець повинен представити зареєстровану заяву і договір, а також документи, що підтверджують оплату внесків на соціальне страхування (якщо це було необхідно для роботи).

Окрім цього до заяви на дозвіл роботи слід додати ряд інших документів, в т.ч.:

- ✓ виписку з відповідного реєстру, що стосується роботодавця (наприклад, виписку з державного реєстру судових рішень);
- ✓ посвідчення особи або проїзний документ роботодавця, якщо це фізична особа;
- ✓ копії всіх заповнених сторін проїзного документу іноземця (в разі, коли іноземець не має дійсного документу подорожі і не має його можливості отримати - копії іншого документу для посвідчення особи);
- ✓ підтвердження оплати за подання заяви на надання дозволу роботи (50 злотих - в разі доручення виконання роботи іноземцеві на період до 3 місяців, 100 злотих - в разі доручення виконання роботи на більш ніж 3 місяці).

Працедавець повинен додати оригінали документів або копії, підтверджені згідно з оригіналом (таке підтвердження здійснює нотаріус; його може зробити також адвокат або юридичний консультант, але лише тоді, коли він є уповноваженим саме у цій справі).

Якщо додані документи написані іноземною мовою, потрібно додати також судовий переклад даного документу.

УВАГА! Умовою надання дозволу на роботу є встановлення такого розміру Вашої заробітної плати в договорі, який би не був нижчим за заробітну плату працівників, що перебувають на схожій посаді або виконують схожу роботу в цього ж працедавця.

Що таке зміст дозволу на роботу?

Як правило, дозвіл на роботу видається максимум на 3 роки. Він визначає працедавця, посаду або вид роботи, яку Ви здійснюєте, мінімальну заробітну плату, яку Ви можете одержувати на цій посаді, кількість робочих годин а також термін дійсності.

Дозвіл на роботу видається в 3 примірниках, з яких 2 отримує працедавець. Один із цих примірників роботодавець повинен передати вам.

Дозвіл на роботу є основним при клопотанні про дозвіл на тимчасове проживання або візу з метою виконання роботи.

Що робити, якщо умови виконання роботи зміняться?

Як правило, Ви не можете виконувати роботу при інших умовах, що не вказані в дозволі. Якщо Ви хочете змінити умови роботи на відмінні від вказаних у дозволі, то працедавець повинен отримати новий дозвіл на роботу.

Винятком є заробітна плата, яку працедавець може Вам підняти. Також зміна місця перебування або місця проживання, назви чи юридичної форми працедавця або передача підприємства чи його частини іншому працедавцю не вимагають видання нового дозволу на роботу.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Якщо Ви змінюєте роботу і будете працевлаштовані в іншого роботодавця, він мусить отримати для Вас новий дозвіл на роботу!

Працедавець може також доручити Вам на періоди, які загалом не довші за 30 днів в календарному році виконання роботи іншого виду чи на іншій посаді, аніж визначена в дозволі на роботу. Якщо були виконані інші умови, визначені в дозволі на роботу, то отримання нового дозволу на роботу, що визначає роботу іншого виду чи на іншій посаді не є необхідним.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Виконання роботи, яка суперечить умовам, визначеним в дозволі, є підставою до видання рішення про зобов'язання до повернення.

Якими є обов'язки працедавця відносно працівника, що є іноземцем ?

Пам'ятайте, що працедавець зобов'язаний:

- ✓ попросити Вас подати дійсний документ, що дає Вам право на перебування в Польщі ще перед початком роботи, а також зберігання його копії впродовж всього періоду виконання роботи;
- ✓ дотримання всіх робітничих прав так же, як і по відношенню до громадян Польщі (коли Ви виконуєте роботу законно, Вашим правом є наприклад, одержання термінові заробітної плати в домовленому розмірі, якщо Ви працюєте на підставі трудового договору, Ви маєте право на відпустку і т.д.) громадян;
- ✓ заключити з Вами письмовий договір а також подати Вам перед підписанням його переклад на зрозумілу Вам мову;
- ✓ врахувати в договорі умови, що стосуються дозволу на роботу, якщо Ви їх отримали (наприклад, якщо в дозволі вказано, що Ви повинні працювати на підставі трудового договору, то цей договір Ви повинні також підписати з працедавцем) та передати Вам один примірник дозволу на роботу;
- ✓ повідомляти Вас про кроки, які здійснюються у зв'язку з клопотанням про надання чи продовження дозволу на роботу, а також рішеннях, які були видані щодо нього.

Чи можна продовжити дозвіл на роботу?

Так, можна продовжити наявний дозвіл на роботу, тобто отримати наступний дозвіл на роботу на таких же умовах. Продовження можна отримати в схожому процесі, як і надання дозволу на роботу, однак вже не потрібно виконувати тест ринку праці (щодо ринку праці див. вище).

Заяву на продовження дозволу працедавець складає письмово не раніше ніж за 90 днів і не пізніше ніж за 30 днів до закінчення терміну дії дозволу. Якщо термін на подачу заяви на видання продовження дозволу на роботу буде збережений, тоді Ви зможете законно працювати на цих же умовах до дня оприлюднення остаточного рішення про продовження дозволу на роботу.

Оплата за продовження дозволу, яку повинен здійснити працедавець, нижча ніж оплата за дозвіл на роботу. Вона становить 50 злотих в разі продовження виконання роботи іноземцеві на період, більше ніж 3 місяці, або 25 злотих в разі продовження дозволу на період, що не перебільшує 3 місяців..

Коли воєвода повідомляє про відмову надання дозволу на роботу?

Існують ситуації, коли воєвода видає рішення про відмову видання дозволу на роботу. Таке може трапитись в т.ч. тоді, коли:

- ✔ працедавець подав заяву на дозвіл роботи, яка містить неправдиві особові дані, фальшиву інформацію, свідчив неправду або затаїв правду, підробив або перероблював документ з метою використання його як автентичного документу чи такого документу, як автентичного, вживав;
- ✔ не подав інформацію від біржі праці, про яку йшла мова вище;
- ✔ був покараний за порушення, пов'язані з нелегальним працевлаштуванням іноземців, порушення робітничих прав чи за торгівлю людьми;
- ✔ був покараний за злочини, пов'язані з фальсифікацією документів (чи коли іноземець, якому має бути наданий дозвіл, був покараний за такий злочин);
- ✔ дані іноземця, що клопочеться про видання дозволу на роботу були поміщені в списку іноземців, перебування яких на території Республіки Польща небажане..

Щодо рішення про відмову видання дозволу на роботу працедавець може звернутися до міністра праці і соціальної політики. Таку скаргу подається за посередництва воєводи, який видав рішення; лише воєвода посилає її до міністерства.

Я маю дозвіл на роботу. Чи можу я його втратити?

Воєвода може скасувати виданий дозвіл на роботу на підставі інформації, отриманої від роботодавця, до передання якої він зобов'язаний. Таке трапляється особливо тоді, якщо Ви не розпочали роботу впродовж 3 місяців від дати початку термін дії дозволу на роботу або припинив роботу на більше ніж 3 місяці, а для цього не було важливих причин.

Окрім цього воєвода скасовує дозвіл на роботу, якщо змінилися обставини або докази, що стосувалися виданого рішення, чи також коли змінилася причина надання дозволу на роботу (тобто в ситуації, коли Ви розриваєте з працедавцем договір).

Воєвода відхиляє дозвіл на роботу також в ситуації, коли отримує інформацію, що Ваші дані були вписані до списку іноземців, перебування яких на території Республіки Польща небажане.

Щодо рішення про скасування дозволу на роботу можна також звернутися до міністра праці і соціальної політики в такий же спосіб як і щодо рішення про відмову надання дозволу на роботу.

8.3 Робота на підставі заяви про намір доручення виконання роботи іноземцеві

Хто може працювати на підставі заяви?

Заява про намір доручення виконання роботи це, якщо розглядати в загальному, декларація працедавця, який планує залучити до роботи конкретного іноземця на визначену посаду на визначений час і за визначеною заробітною платою. Окрім самого складання такої заяви це мусить бути зареєстроване на біржі праці. У такій ситуації іноземець не повинен отримувати дозвіл на роботу, щоб працювати законно.

На підставі зареєстрованої заяви працювати можуть громадяни Вірменії, Білорусі, Російської Федерації, Грузії, Республіки Молдови і України щонайбільше 6 місяців впродовж наступних 12 місяців.

Ви можете працювати в цей час також на підставі декількох заяв в декількох роботодавців.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Умовою виконання роботи є зареєстрована заява, а не тільки заповнена роздрукована заява.

У який спосіб здійснюється реєстрація заяви?

Заяву повинен заповнити і зареєструвати роботодавець. Заява заповнюється на формулярі (який доступний наприклад, на сторінці Міністерства праці і соціальної політики*). Реєструють її в повітовій біржі праці відповідній з огляду на місце перебування працедавця або його місце проживання.

На біржі праці працедавець окрім самої заяви повинен подати інші документи, в т.ч. свій паспорт особи (якщо він є фізичною особою, яка не веде підприємницької діяльності), запис до Центрального обліку та інформації про підприємницьку діяльність (коли є фізичною особою, що веде підприємницьку діяльність) або Державного судового реєстру (коли роботодавцем є юридична особа, наприклад, спілка). Реєстрація заяви безкоштовна.

* <http://www.mpips.gov.pl/praca/zatrudnienie-cudzoziemcow/>

Після реєстрації заяви працедавець повинен передати Вам оригінал заяви і на цій підставі Ви зможете отримати візу з метою виконання роботи або єдиний дозвіл на проживання і роботу..

Про що варто пам'ятати, коли Ви отримуєте зареєстровану заяву?

Зареєстрована заява дозволяє Вам виконувати роботу в Польщі тільки тоді, якщо Ви перебуваєте в Польщі законно - коли у Вас є дійсна віза або карта перебування.

Заява дозволяє роботу в конкретного працедавця, вказаного в ній. Не можна на підставі заяви, зареєстрованої в одного працедавця виконувати роботу в іншого. Виконання роботи в іншого працедавця є підставою до прийняття рішення про зобов'язання до повернення.

Якщо Ви працюєте на підставі заяви, тоді Ви повинні укласти з працедавцем письмовий договір (про роботу, справу, доручення чи інше).

Чи можна продовжити термін виконання роботи на підставі заяви?

Ні, не можливо продовжити період роботи на підставі заяви, якщо вона визначає максимальний період робочого часу (тобто 6 місяців). Однак в процесі роботи на підставі заяви (і очевидно законного перебування) можна подати заяву на надання дозволу на роботу впродовж довшого періоду на загальних принципах або цілісного дозволу на тимчасове проживання і роботу.

УВАГА! Якщо в даного працедавця Ви працювали додатково щонайменше 3 місяці на підставі заяви і він тепер клопотатиметься про надання Вам дозволу на роботу, не має необхідності в проведенні тесту ринку праці. Отож, процедура отримання такого дозволу на роботу значно простіша.

8.4 Єдиний дозвіл на тимчасове перебування та роботу в Польщі

Можливість подання цілісного дозволу на тимчасове перебування і роботу з'явилася разом з прийняттям нового закону про іноземців від 1 травня 2014 р. Відтоді не має необхідності клопотатися передусім про дозвіл на роботу (при необхідності), а лише потім про дозвіл на тимчасове проживання задля виконання роботи. Це все відбувається в одному розслідуванні.

UWAGA! Można także złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt czasowy i pracę w sytuacji, gdy nie masz obowiązku posiadania zezwolenia na pracę (np. pracujesz na podstawie zarejestrowanego oświadczenia).

Що я повинен зробити, щоб отримати дозвіл на тимчасове перебування і роботу?

Заяву на надання дозволу тимчасового перебування і роботу подають до воєводи. Таку заяву подаєте ви, а не працедавець. Подання заяви коштує 440 злотих.

Окрім стандартних документів, які подають при клопотанні про дозвіл на перебування (заява на формулярі, закордонний паспорт, знімки), клопочучись про дозвіл на тимчасове перебування і роботу, Ви повинні подати:

- ✔ підтвердження медичного страхування або підтвердження покриття страховиком коштів на лікування в Польщі;
- ✔ наявність джерела стабільного та регулярного доходу, якого достатньо на покриття коштів на Ваше утримання та членів сім'ї, які залишаються на Вашому утриманні (цей дохід повинен бути вищий ніж дохід, що дає право на свідчення про грошові суми з суспільної допомоги, тобто для особи, яка проживає сама, - 542 злоті, а на кожного іншого члена сім'ї - 456 злотих щомісяця);
- ✔ підтвердження місця проживання в Польщі (не обов'язково подавати право власності на приміщення - наприклад, договору найму - ані прописки, хоч очевидно можна подати також і ці документи). Доказом може бути, наприклад, заява від власника, що Ви мешкаєте в квартирі, яка належить йому;
- ✔ установлення розміру заробітної плати в договорі, так щоб не була вона нижча ніж розмір заробітної плати інших працівників, які виконують роботу схожого виду чи на схожій посаді впродовж такої ж кількості робочих годин (оскільки Ви не звільнені від наявності дозволу на роботу);
- ✔ підтвердження довідки, що роботодавець не має можливості для задоволення кадрових потреб на місцевому ринку праці - так званого тесту ринку праці, про який велось в розділі, що стосується дозволу на роботу (такої довідки не потрібно, наприклад, тоді, коли Ви звільнені від наявності дозволу на роботу або коли безпосередньо перед поданням заяви Ви мали дозвіл на роботу або дозвіл на проживання і роботу в цього ж працедавця на цій же посаді).

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Коли Ви подасте заяву про надання дозволу на перебування і роботу з метою продовження роботи на тих же умовах, Ви зможете продовжувати працювати вже від моменту подання заяви.

УВАГА! Ви не можете подати заяву на дозвіл на проживання і роботу, якщо веде в Польщі підприємницьку діяльність.

Яким є зміст рішення про надання дозволу на перебування і роботу?

Коли буде видано позитивне рішення, то в рішенні вказується:

- ✓ працедавець, у якого Ви працюватимете;
- ✓ посада, на якій Ви працюватимете;
- ✓ мінімальна заробітна плата, яку Ви отримуватимете;
- ✓ тривалість робочого дня;
- ✓ вид договору, на підставі якого Ви виконуватимете роботу.

Якщо Ви працюватимете в декількох працедавців, то умови виконання роботи повинні залишитися визначені окремо для кожного з них.

У випадку, коли посада, зазначена в дозволі, змінилася або розмір заробітної плати був знижений, а дозвіл не змінився, воєвода скасовує дозвіл на роботу.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Виконання роботи на умовах, відмінних від вказаних в дозволі на перебування і роботу є підставою до винесення рішення про зобов'язання до повернення.

Чи можна змінити дозвіл на проживання і роботу?

Якщо Ви хочете виконувати роботу на умовах, відмінних від визначених у дозволі, тоді Ви можете подати заяву до воєводи про зміну дозволу на тимчасове перебування і роботу. Якщо Ви завжди виконуєте умови для видання дозволу, то повинні одержати позитивну відповідь. Воєвода відмовить Вам у зміні дозволу на тимчасове перебування і роботу, якщо термін дії цього дозволу вже більший за 3 роки.

Зміна місця перебування чи місця проживання, назви або юридичної форми працедавця не вимагають зміни чи видання нового дозволу на тимчасове перебування і роботу.

Що слід зробити в разі втрати роботи?

Якщо Ви втратили роботу, але володієте дозволом на тимчасове перебування і роботу, тоді Ви зобов'язані впродовж 15 робочих (тобто 21 календарних) днів письмово повідомити воєводу про втрату роботи у будь-якого з працедавців, згаданих в дозволі.

У цьому випадку Ви маєте 30 днів на пошук нового працедавця і подання наступної заяви на дозвіл на проживання і роботу.

III ДОЗВІЛ НА ПОСТІЙНЕ ПЕРЕБУВАННЯ І ПЕРЕБУВАННЯ ДОВГОТРИВАЛОГО РЕЗИДЕНТА ЄВРОСОЮЗУ

Однаково дозвіл на постійне проживання, як і дозвіл на проживання довготривалого резидента Євросоюзу є дозволами на проживання іноземця в Польщі, що видаються на невизначений період. Це означає, що допоки Ви будете його мати, Ви зможете законно перебувати в Польщі і ти не маєте клопотатися про відновлення дозволів, а всього лише про обмін карти перебування (в разі дозволу на постійне проживання - кожні 10 років, в разі дозволу на проживання довгострокового резидента Євросоюзу - кожні 5 років). Такі дозволи можна втратити всього лише у виняткових ситуаціях. Відрізняються вони перш за все умовами їхнього отримання.

Які умови я повинен виконати, щоб отримати дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

Щоб могли отримати в Польщі дозвіл на проживання довгострокового резидента Євросоюзу, Ви повинні виконати загалом декілька умов:

- ✓ не бути громадянином жодної з держав Євросоюзу;
- ✓ перебувати в Польщі законно і безперервно щонайменше 5 років безпосередньо перед поданням заяви;
- ✓ володіти джерелом стабільного і регулярного доходу, розмір якого більший за розмір доходу, який дає право на свідчення про грошові суми з суспільної допомоги (тобто щонайменше 542 злотих, якщо Ви проживаєте самостійно та щонайменше 456 злотих на особу в сім'ї) протягом 3 років перед поданням заяви;
- ✓ мати право власності на житло (наприклад, договір оренди квартири);
- ✓ мати медичне страхування.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! В принципі, умови отримання дозволу на проживання довготривалого резидента Євросоюзу є такими ж як і загалом на території Євросоюзу. Однак, деякі держави Євросоюзу можуть вводити додаткові умови інтеграції. Перш ніж Ви вирішите клопотатись про перебування довготривалого резидента Євросоюзу іншій державі Євросоюзу, проконсультуйтеся з посольством або юристом, що спеціалізується на імміграційному законодавстві цієї країни.

Чи повинен я залишатися в Польщі впродовж цілого періоду 5 років?

Як правило, так. Однією з умов отримання дозволу на проживання довготривалого резидента Євросоюзу є безперервне і законне перебування в Польщі впродовж щонайменше 5 років безпосередньо перед подачею заяви на надання цього дозволу. Проте це не означає, що впродовж усього періоду 5 років Ви не можете виїжджати з Польщі. Ви можете виїхати з Польщі на період, який загалом не перевищує 10 місяців. Натомість окремі виїзди не можуть тривати довше 6 місяців.

Якщо Вам потрібно виїхати з Польщі з поважних причин на термін до 6 місяців, а Ваш виїзд загалом вже перебільшує максимальний 10-місячний термін перебування за територією Польщі, Вам потрібно буде довести, що в даній особистій ситуації Вам необхідно перебувати за Польщею. Проте пам'ятайте, що Ви не зможете виїхати одноразово більш ніж на 6 місяців!

УВАГА! Якщо Ви студент і Ваш навчальний план в польському вузі передбачає проходження практики або участь в заняттях закордоном, Ви можете перебувати за межами Польщі більш ніж 10 місяців, а одноразово Ви можете виїхати з Польщі навіть більше ніж на 6 місяців. Ваше перебування весь час визнаватиметься безперервним.

Чи могу я клопотатися про дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, незалежно від того, на якій підставі я перебуваю в Польщі?

В принципі, так. Однак тут існує декілька винятків:

1. До 5-річного періоду законного перебування в Польщі, що є необхідним для отримання дозволу на перебування довготривалого резидента Євросоюзу не входить період Вашого законного перебування тоді, коли Ви перебуваєте (чи перебували) в Польщі:
  - ✓ відповідно до візи, виданої з гуманітарних міркувань;
  - ✓ відповідно до дозволу на перетин кордону в рамках малого прикордонного руху;
  - ✓ відповідно до дозволу на тимчасове перебування з огляду на інші обставини, які вимагають короткочасного перебування в Польщі;
  - ✓ під час навчання (хіба що Ви є студентом стаціонару).

2. До 5-річного періоду законного перебування в Польщі, що необхідний для отримання дозволу на проживання довготривалого резидента Євросоюзу включатиметься половина періоду Вашого легального перебування у випадку, якщо Ви перебуваєте в Польщі:
- ✓ відповідно до візи або тимчасового дозволу з огляду на стаціонарне навчання;
  - ✓ відповідно до візи або тимчасового дозволу з огляду на початок чи продовження професійної підготовки;
  - ✓ відповідно до позитивного рішення про надання статусу біженця або додаткового захисту, якщо розслідування у цій справі тривало не довше ніж 18 місяців. Тоді половина періоду розслідування у справі надання статусу емігранта включатиметься до 5-річного періоду законного перебування в Польщі.

Хто може отримати дозвіл на постійне перебування?

Ви можете отримати дозвіл на постійне перебування, якщо виконуєте одну із вказаних нижче умов:

- ✓ маєте намір постійно жити в Польщі, і можете підтвердити своє польське походження;
- ✓ маєте намір постійно жити в Польщі, і маєте дійсну Карту Поляка;
- ✓ залишаєтеся в шлюбі, який визнається в Польщі, з громадянином Польщі впродовж щонайменше 3 років до подачі заяви та якщо безпосередньо перед подачею цієї заяви Ви безперервно перебуваєте в Польщі впродовж щонайменше 2 років відповідно до назви типу перебування (дозволу на тимчасове перебування, виданого на основі перебування в шлюбі з громадянином Польщі або у зв'язку з отриманням статусу біженця, додаткового захисту або згоди на перебування з гуманітарних міркувань);
- ✓ Ви перебуваєте в Польщі безперервно щонайменше 5 років відповідно до статусу біженця, додаткового захисту або згоди, наданої з гуманітарних міркувань;
- ✓ Ви перебуваєте в Польщі безперервно щонайменше 5 років відповідно до згоди на толерантне перебування (це не стосується осіб, які отримали згоду на толерантне перебування у зв'язку з відсутністю можливості їх депортації з Польщі);
- ✓ Ви є малолітньою дитиною громадянина Польщі і залишаєтеся під його батьківською опікою;
- ✓ Ви є малолітньою дитиною іноземця, який отримав в Польщі дозвіл на постійне перебування або перебування довготривалого резидента Євросоюзу, оскільки Ви народилися після надання цього дозволу або впродовж терміну дії дозволу на тимчасове проживання;
- ✓ Ви є жертвою торгівлі людьми і виконуєте визначені вимоги, що стосуються тривалості та підстави перебування в Польщі, спільно з правоохоронними органами, а також повоюєте повертатися до своєї країни.

Чи повинен я мати сталий дохід або медичну страховку, щоб отримати дозвіл на постійне перебування?

Ні. Поміж умов для отримання цього виду дозволу на перебування Ви не повинні підтверджувати постійний дохід у визначеному розмірі та медичну страховку. Це означає, що навіть не працюючи постійно, Ви можете отримати дозвіл на постійне перебування.

Чи повинен я здавати тест на знання польської мови, щоб подати заяву на постійне перебування?

Ні. Знання польської мови не є необхідним, щоб отримати дозвіл на постійне перебування.

Чи повинен я мати реєстраційний номер для постійного перебування?

Ні. Реєстраційний номер не є обов'язковим для отримання дозволу на постійне перебування.

Я взагалі не можу виїжджати з Польщі тоді, оскільки вимогою отримання дозволу є безперервне перебування в Польщі впродовж визначеного часу?

Ні. Ви можете виїхати з Польщі на період, що загалом не перевищує 10 місяців. Проте окремі виїзди не можуть тривати довше 6 місяців - тільки тоді Ваше перебування вважатиметься безперервним (див. вище відповідь на питання «Чи повинен я залишатися в Польщі впродовж цілого періоду 5 років?» стор. 56).

Хто може отримати Карту Поляка?

Карту Поляка видає консул іноземцям, які задекларують приналежність до Польського Народу, виявлять польську національність свою або предків, а також зв'язок із Польщею.

Впродовж розслідування Ви повинні представити документи, що підтверджують Вашу польську національність або володіння у минулому польським громадянством Вами чи щонайменше одним із Ваших батьків, дідів чи двох прадідів. Замість цього Ви можете подати довідку від польської організації чи організації польської діаспори, що підтверджує Вашу активну залученість та діяльність на користь польської мови та культури, або польських національних меншин впродовж щонайменше останніх 3 років. Зв'язок із Польщею Ви доведете якщо підтвердите принаймні загальні знання польської мови, яку Ви вважаєте рідною, знанням польських традицій та звичаїв, а також їх підтриманням.

Проте варто пам'ятати, що всього лише особи, що походять, з Вірменії, Азербайджану, Білорусі, Естонії, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Литви, Латвії, Молдови, Росії, Таджикистану, Туркменістану, України або Узбекистану можуть клопотатися про отримання Карти Поляка.

Хто є особою, що має польське походження?

Особою, що має польське походження вважається іноземець, у якого щонайменше один з батьків, дід чи бабуся або ж двоє прадідів/прабабусь були польської національності або мали польське громадянство. Особа, яка має польське походження повинна окрім цього підтвердити зв'язок із Польщею, наприклад через володіння польською мовою, знання традицій та звичаїв.

Чи буде мій шлюб знову перевірятись на фіктивність, якщо я клопочуся про отримання дозволу на постійне проживання на основі мого перебування в шлюбі з громадянином Польщі?

Так. Навіть якщо донині Ви перебували в Польщі на основі дозволів на тимчасове перебування і у зв'язку з цим Ваш шлюб перевірявся на фіктивність, чи не був він укладений з метою ухиляння від правил. Коли Ви клопотатиметеся про отримання дозволу на постійне перебування, чиновники і так досліджуватимуть, чи не уклали Ви фіктивний шлюб.

НАША ПОРАДА: Після 2 років з моменту отримання дозволу на тимчасове перебування на основі шлюбу, якщо Ви хочете подати заяву на дозвіл на постійне перебування, подайте паралельно заяву на дозвіл на тимчасове проживання. Це допоможе Вам уникнути ситуації, коли при відмові дозволу на постійне перебування (наприклад, у випадку неточного підрахунку повних 2 років перебування), Ви залишитесь в Польщі без жодного дозволу.

Чи можуть у мене відібрати дозвіл на постійне перебування, якщо вже після його отримання я розлучатимусь зі своєю дружиною/своїм чоловіком?

Так. Якщо Ви отримали дозвіл на постійне перебування тому, що Ви перебуваєте в шлюбі з польським громадянином, наданий Вам дозвіл може бути скасований, якщо впродовж 2 років від його отримання Ви розлучитесь зі своєю дружиною/своїм чоловіком.

Коли я можу подати заяву на дозвіл на постійне перебування або дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу? Чи я отримаю штамп, що підтверджує законне перебування?

Заяву Ви можете подати того ж дня, коли почнете виконувати всі умови для отримання даного дозволу. Проте пам'ятайте, що Ви завжди повинні подавати заяву, лише перебуваючи в Польщі законно. Якщо Ви подасте заяву, перебуваючи в Польщі незаконно, Ви не одержите дозволу.

Зразки заяв на кожен із дозволів доступні на сторінці установи в справах іноземців за адресою: <http://udsc.gov.pl/cudzoziemcy/obywatele-ue-oraz-eogszwajcarii-i-czlonkowie-ich-rodzin/formularze-wnioskow/>

Якщо Ви натомість подасте заяву впродовж Вашого законного перебування, Ваше перебування в Польщі вважатиметься законним до отримання остаточного рішення у справі. Навіть якби в ході розслідування досі дійсний дозвіл втратив значимість, якщо Ви подали заяву про надання дозволу на перебування довготривалого резидента Євросоюзу або постійне перебування впродовж законного перебування в Польщі, а адміністративне розслідування (яке здійснює воєвода чи голова установи у справах іноземців) все ще продовжується, Ви перебуватимете в Польщі законно на основі штампу в проїзному документі (паспорті).

Скільки коштує отримання дозволу на постійне перебування або дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу? Чи можу я отримати повернення оплати?

Казначейська оплата за надання дозволу на перебування довготривалого резидента Євросоюзу а також дозволу на постійне перебування становить 640 злотих. Ви повинні її здійснити перед поданням заяви або разом із нею. Цю оплату потрібно внести на рахунок міської адміністрації, відповідно до місця перебування воєводської установи, до якої Ви подаєте заяву. Якщо Ви цього ти не зробите, Вас викличуть до воєводи для здійснення цієї оплати. Ви не отримаєте дозволу без вчасного здійснення цієї оплати.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Якщо Ви не отримаєте дозволу, про який клопочетесь, Ви зможете подати заяву на повернення оплачених коштів (див. Приклад заяви на повернення казначейської оплати стор. 25).

Що я повинен робити, якщо у мене немає паспорта?

Якщо Ви не маєте дійсного проїзного документа (закордонного паспорта), тоді за винятком Ви можете пред'явити інший документ, що посвідчує Вашу особу. Таким документом є, наприклад, дійсна карта перебування. Однак Ви повинні підтвердити воєводі, що справді не маєте можливості отримання закордонного паспорта (див. Відповідь на це питання в частині, що стосується дозволів на тимчасове перебування стор. 26).

Що я можу зробити в разі негативного рішення?

Положення, що є підставою для відмови в наданні Вам дозволу на постійне перебування і дозволу на перебування довготривалого резидента Євросоюзу досить ускладнені. Такі обставини стисло визначені законодавством, а частина з підстав для таких рішень залежить від того, на основі чого Ви клопочетесь про дозвіл.

НАША ПОРАДА: Задля визначення, чи мав право воєвода відмовити Вам у наданні дозволу на постійне перебування або перебування довготривалого резидента Євросоюзу, найкраще буде, якщо Ви проконсультуетесь з юристом із неурядової організації, яка дає юридичну допомогу мігрантам. Ви маєте 14 днів на подачу апеляції, отож зверніться до організації якнайшвидше, щоб юрист встиг подати документи. Ви можете, наприклад, вислати відскановані документи електронною поштою (e-mail) або факсом, додавши свій номер телефону. Юрист перед консультацією попросить Вас підписати згоду на використання особових даних, до чого він зобов'язаний, а потім пояснить Вам рішення і його наслідки, а також порадить, що Ви можете зробити. Ви можете також подати апеляцію самостійно. (див. Пункт про апеляцію в част. I стор. 19).

На скільки часу я отримаю карту перебування? Чи повинен я її міняти?

Після отримання позитивного рішення і дозволу, на який Ви подавали заяву, Ви отримаєте карту перебування. Якщо Ви отримали дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, карта перебування залишиться у Вас на період 5 років, якщо ж Ви отримали дозвіл на постійне перебування, карту перебування Ви одержите на період 10 років.

Дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, а також дозвіл на постійне перебування є постійними дозволами. Це означає те, що чиновники тільки раз, перед здійсненням рішення, перевірятимуть, чи виконуєте Ви умови для отримання цього дозволу.

Карта перебування підлягає обміну. Перед закінченням терміну її дії Ви повинні звернутися для отримання нової карти до воєводи, який надав рішення стосовно дозволу. Видача чи обмін карти перебування коштує 50 злотих. Однак, якщо Ви втратите або знищите наявну карту перебування і потребуватимете нової, тоді оплата за її обмін становитиме 100 злотих. В разі наступної навмисної втрати, або знищення така оплата становитиме 150 злотих.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Існує можливість для отримання пільг в оплаті за видачу або обмін карти перебування. Якщо Ви знаходитесь в скрутному матеріальному становищі, метою Вашого перебування в Польщі є навчання в загальноосвітній школі або у вищому навчальному закладі, а також якщо Вам менше 16 років, Ви можете отримати пільгу в розмірі 50% від суми оплати.

Чи можу я працювати в Польщі, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

Так. Ви можете працювати без отримання додаткових дозволів. Отже, Вам не потрібно буде мати дозволи на роботу.

Чи можу я вести в Польщі підприємницьку діяльність, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

Так. Ви маєте право на підприємницьку діяльність на тих же умовах, що й громадяни Польщі.

Чи можу я вчитися і бути студентом в Польщі, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

Так. Ви маєте право на безкоштовну освіту у тому числі в громадських дошкільних закладах, початковій школі, середній школі, і також на бакалавраті, у магістратурі та докторантурі.

Чи зможу я користуватися в Польщі соціальною допомогою, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

Так. Якщо Ви маєте місце проживання і перебуваєте в Польщі, Ви можеш користуватися соціальною допомогою на таких же принципах, як поляки.

З соціальної допомоги Ви зможете отримати як грошову допомогу, так і негрошову. Задля отримання такої допомоги Ви повинні звернутись до осередку соціальної допомоги за місцем Вашого проживання.

Чи можу я без перешкод подорожувати до інших держав Євросоюзу, володіючи дозволом на постійне перебування або дозволом на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

В принципі, володіючи картою перебування, Ви можете подорожувати до інших держав Шенгенської зони протягом 90 днів впродовж кожних наступних 180 днів, що числяться від дати першого в'їзду до іншої держави Шенгенської зони (список країн Шенгенської угоди див. стор. 28).

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Умовою законної подорожі Шенгенською зоною є наявність дійсної карти перебування, дійсного проїзного документу (наприклад, паспорта), обґрунтування мети та умов перебування, підтвердження відповідних фінансових ресурсів, відсутність загрози для безпеки і громадського порядку, а також відсутність в державному списку іноземців, яким відмовляється в'їзд до даної держави.

НАША ПОРАДА: Перед довгим виїздом до іншої держави перевірте, якими точно є умови, які Ви маєте виконувати, щоб не порушувати положень імміграційного законодавства в цій країні. Якщо Ви хочете працювати в іншій державі, найкраще звернутися до посольства держави, до якої Ви хочете виїхати. Питання працевлаштування залежать від положень, що діють в даній країні. Карта перебування, видана в Польщі, не надає Вам права на роботу в іншій державі.

Якщо у Вас є дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, Ви можете перебувати на території інших держав Євросоюзу також впродовж періоду, не довшому за 3 місяці. Ви повинні підтвердити, що це спричинено Вашою роботою, веденням в цій країні підприємницької діяльності, навчанням чи професійним навчанням, або ж іншими причинами. Окремі держави можуть ввести також інші, додаткові вимоги.

УВАГА! Якщо Ви вже отримали дозвіл на постійне перебування або перебування довготривалого резидента Євросоюзу, Ви маєте право отримати польський проїзний документ для іноземця. У цій справі умовою є також виявлення відсутності можливості отримання проїзного документа (закордонного паспорта) від Вашої країни.

Чи можна втратити дозвіл на постійне перебування або дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу?

В принципі, так. Ви можете втратити отриманий дозвіл, якщо:

- ✓ це необхідно з огляду на охорону чи безпеку держави або охорону безпеки і громадського порядку. Це може стосуватися скоєного Вами серйозного навмисного злочину;
- ✓ впродовж розгляду справи про надання цього дозволу Ви подали заяву з неправдивими даними чи інформацією або обманювали в процесі слухання;
- ✓ впродовж розгляду справи Ви послуговувалися сфальсифікованими документами;
- ✓ Ви покинули територію Польщі на більш ніж шість років. Пам'ятайте, що причин, чому Ви зробили це, є недійсними;
- ✓ отримуєте польське громадянство. Тоді Ви не вважатиметесь іноземцем в Польщі.

Окрім вказаних вище причин, Ви також можете втратити дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу, якщо:

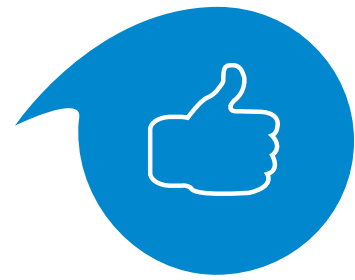
- ✓ Ви отримали дозвіл на перебування довготривалого резидента Євросоюзу в іншій державі;
- ✓ Вас позбавили статусу біженця або додаткового захисту, оскільки Ви отримали дозвіл у зв'язку з перебуванням в Польщі на цій підставі;
- ✓ Ви покинули територію Євросоюзу на період понад 12 наступних місяців, незалежно від причин.

УВАГА! Якщо Ви отримали дозвіл на постійне перебування тому, що Ви перебуваєте в шлюбі з громадянином Польщі, у Вас можуть відібрати цей дозвіл, якщо Ви розлучилися впродовж 2 років від дня отримання цього дозволу. Також, якщо Вас засудять за умисний злочин до позбавлення волі на період щонайменше 3 роки, Ви можете втратити дозвіл на постійне перебування, незалежно від того, чому Ви його отримали.

IV ДОЗВІЛ НА ПЕРЕБУВАННЯ ПІД ГУМАНІТАРНИМ ЗАХИСТОМ, А ТАКОЖ ДОЗВІЛ НА ТОЛЕРАНТНЕ ПЕРЕБУВАННЯ

Що означає дозвіл на перебування під гуманітарним захистом і дозвіл на толерантне перебування?

Дозвіл на перебування під гуманітарним захистом і дозвіл на толерантне перебування є дозволами, які надаються іноземцям, стосовно яких відбувається розгляд справи щодо повернення, однак це повернення з певних причин є неможливим. При розгляді справи щодо Вашого повернення Ви можете отримати лише один із цих дозволів. Вони надаються на невизначений термін (безтерміново) і відрізняються умовами їх отримання, а також правами, які виникають з їх отримання (наприклад, право перетину кордону чи клопотання про постійне перебування).

Коли зможу отримати дозвіл на перебування під гуманітарним захистом?

Дозвіл на перебування під гуманітарним захистом надається, якщо зобов'язання Вас до повернення:

1. Може відбутися лише до країни, у якій:
  - ✓ під загрозою було б Ваше право на життя, свободу і особисту безпеку;
  - ✓ Ви могли б бути піддані тортурам або нелюдському чи такому, що принижує гідність, трактуванню або покаранню;
  - ✓ Ви могли б бути примушені до праці;
  - ✓ Ви могли б бути позбавлені права на ретельний судовий процес чи засуджені без правових підстав.
2. Могло б бути порушене Ваше право на сімейне чи приватне життя.
3. Могли б бути порушені права дитини в мірі, яка загрожує її психофізичному розвитку (ця обставина також застосовується до ситуації, коли у Вас є дитина, яка проживає в Польщі, і Ви підтримуєте з нею постійний контакт, а порушення цього контакту через Ваш виїзд із Польщі становило б загрозу її правильному розвитку, а також до ситуації, коли ви, власне, і є неповнолітньою особою, яка мала б бути депортована після проведення більшості свого життя у Польщі)).

Чим відрізняється право на сімейне життя від права на особисте життя?

Про сімейне життя ми згадували у розділі 6 частини II, сторінка 38.

Натомість приватне життя — це сукупність суспільних зв'язків між Вами та Польщею. Це має особливе значення стосовно іноземних дітей, які народилися у Польщі і провели тут більшість свого дитинства, користуються польською, а не рідною мовою, відвідують польські школи. У розгляді справи щодо повернення орган повинен проаналізувати питання труднощів, з якими така дитина імовірно зіткнеться у країні свого походження, а також того, з котрою країною дитина має міцніші зв'язки — з Польщею, чи країною походження.

Отже, якщо Ви є іноземцем, і разом із сім'єю Ви провели більшу частину життя в Польщі, то зверніться до неурядової організації, яка допомагає іноземцям. Разом з юристом чи іншим працівником Ви детально обговорите Вашу ситуацію і питання легалізації перебування на її основі.

Коли я зможу отримати дозвіл на толерантне перебування?

Дозвіл на толерантне перебування надається, коли не може бути наданий дозвіл на перебування під гуманітарним захистом. Це буває тоді, коли Ви вчинили особливо тяжкий злочин у розумінні польського чи міжнародного законодавства у Польщі чи за кордоном, або брали участь у його вчиненні, або Вас визнали загрозою для безпеки держави чи громадського порядку з інших причин.

Отже, дозвіл на толерантне перебування надається з тих самих причин, що й дозвіл на перебування під гуманітарним захистом, тобто зобов'язання Вас до повернення може відбутися тільки у країну, в якій:

- ✓ опинилося під загрозою Ваше право на життя, свободу і особисту безпеку, або
- ✓ Вас могли б піддати тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, трактуванню чи покаранню;
- ✓ Вас могли б примусити до праці;
- ✓ Вас могли б позбавити права на ретельний судовий процес чи засудити без правових підстав, і одночасно існують обставини, які обґрунтовують відмову надання Вам дозволу на перебування під гуманітарним захистом.

Крім того, дозвіл на толерантне перебування буде Вам наданий, якщо зобов'язання Вас до повернення не може бути реалізоване (тобто Вас неможливо депортувати) з причин, не залежних від Вас чи Прикордонної варті.

Дозвіл на толерантне перебування може бути Вам наданий також тоді, коли відбувався процес щодо видачі Вас зацікавленій країні, але суд або міністр юстиції визнали, що видача Вас є неприпустимою.

УВАГА! У рішенні про надання Вам згоди на толерантне перебування орган може зобов'язати Вас до періодичного реєстрування у відповідного коменданта відділу чи підрозділу Прикордонної варті, а також повідомляти про кожну зміну місця проживання.

У дозволі на толерантне перебування за перелічених вище обставин Вам не можуть відмовити. Однак, якщо Ви не можете бути депортованим чи виданим (у рамках екстрадиції) до іншої держави, дозволу на толерантне перебування Ви не отримаєте, якщо Вас визнають небезпечним для обороноздатності чи безпеки держави, або для захисту безпеки і громадського порядку.

Підсумком викладеної вище інформації є таблиця:

Різновид дозволу на перебування	Ви отримаєте згоду	Ви не отримаєте згоду
Дозвіл на перебування під гуманітарним захистом	Якщо зобов'язання Вас до повернення може відбутися лише до країни, у якій: <ul style="list-style-type: none"> - під загрозою було б Ваше право на життя, свободу і особисту безпеку; - Ви могли б бути піддані тортурам або нелюдському чи такому, що принижує гідність, трактуванню або покаранню; - Ви могли б бути примушені до праці; - Ви могли б бути позбавлені права на ретельний судовий процес чи засуджені без правових підстав; - могло б бути порушене Ваше право на сімейне чи приватне життя; - порушувалися б права дитини в розумінні Конвенції про права дитини у такій мірі, що це б загрожувало її психофізичному розвитку.	<ul style="list-style-type: none"> - якщо Вас визнають небезпечним для обороноздатності чи безпеки держави, або для захисту безпеки і громадського порядку; - якщо Ви вчинили або брали участь у злочині проти миру, людяності чи воєнного злочину в розумінні міжнародного права; - якщо Ви вчинили або брали участь у злочині в Польщі чи діях за кордоном, які є злочином у розрізі польського законодавства. <p>УВАГА! Вам може бути відмовлено також у випадку, якщо Ви вчинили за кордоном дії, які у Польщі є злочином, за який Ви можете бути ув'язнені, і Ви покинули свою країну з метою уникнення покарання.</p>

Дозвіл на толерантне перебування	<p>1. Якщо зобов'язання Вас до повернення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Може відбутися лише до країни, у якій: - під загрозою було б Ваше право на життя, свободу і особисту безпеку; - Ви могли б бути піддані тортурам або нелюдському чи такому, що принижує гідність, трактуванню або покаранню; - Ви могли б бути примушені до праці; - Ви могли б бути позбавлені права на ретельний судовий процес чи засуджені без правових підстав. 	
	<p>2. Зобов'язання Вас до повернення не може бути виконаним через незалежні від Вас чи Прикордонної варті причини.</p> <p>3. Ваше видання у рамках екстрадиції є неприпустимим на підставі рішення суду чи постанови Міністра юстиції.</p>	- якщо Ви будете визнані загрозою обороноздатності чи безпеці держави, або захисту безпеки і громадського порядку.

Хто видає дозволи на перебування під гуманітарним захистом і на толерантне перебування?

Як дозволи на перебування під гуманітарним захистом, так і дозволи на толерантне перебування видає комендант відділу чи підрозділу Прикордонної варті. Органом, який розглядає апеляції у цих справах, є начальник Управління у справах іноземців.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Про надання дозволу на перебування під гуманітарним захистом, так і дозволу на толерантне перебування мова йде в рамках процедури повернення. Таким чином, якщо дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування не будуть Вам видані органом Прикордонної варті чи начальником Управління у справах іноземців, то Вам буде видане рішення про зобов'язання до повернення.

УВАГА! Початок процедури повернення пов'язується з ризиком розміщення Вас у закладах обмеження свободи!

Може статися, що одна з обставин, про які ми згадували вище, стане явною лише після надання рішення про зобов'язання до повернення. У такому випадку Ви повинні звернутися до коменданта відділу чи об'єкта прикордонної варти, який видав це рішення, з інформацією, що існують причини на надання Вам дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування. Прикордонна варта надає дозвіл як на перебування під гуманітарним захистом, так і на толерантне перебування, з управління, а не на Ваше прохання. Тому в таких випадках достатньо надати лише письмову інформацію про Ваше становище.

УВАГА! Лише у випадку дозволу на перебування під гуманітарним захистом, який надається у зв'язку з відмовою видання Вас у рамках екстрадиції дозвіл надається на Вашу чітку заяву.

Що мені робити, якщо у мене немає паспорта?

Відсутність проїзного документа (паспорта) не є перешкодою при отриманні дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозволу на толерантне перебування.

УВАГА! Якщо Ви вже отримали дозвіл на перебування під гуманітарним захистом, то Ви маєте право отримати польський проїзний документ для іноземця. У таких справах умовою є декларування відсутності можливості отримання проїзного документа з Вашої країни (паспорта). Такої можливості немає у випадку дозволу на толерантне перебування.

Що я можу зробити у випадку відмови?

Правила, які є підставою ненадання Вам дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозволу на толерантне перебування, є досить складні. Відповідь на це питання вимагатиме аналізу Вашої конкретної ситуації.

НАША ПОРАДА: З метою визначення, чи обґрунтовано Вам відмовлено у дозволі на перебування, найкраще було б проконсультуватися з юристом недержавної організації, яка надає юридичну допомогу мігрантам. У Вас є 14 днів на подання апеляції, після чого потрібно якомога швидше зв'язатися з організацією, щоб юрист зміг підготувати документи. Ви можете, наприклад, надіслати відскановані документи за допомогою електронної пошти чи факсу з указанням Вашого номера телефону. Юрист перед консультацією попросить Вас підписати згоду на використання персональних даних, що він зобов'язаний зробити, а потім роз'яснить Вам рішення і його наслідки, а також порадить, що Ви можете зробити. Ви можете також самостійно скласти апеляцію (дивіться пункт щодо апеляції у частині I, стор. 19).

Який документ мені видадуть після отримання дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування?

Якщо Вам надали дозвіл на перебування під гуманітарним захистом, то Ви отримаєте карту перебування на 2 роки.

Якщо Вам надали дозвіл на толерантне перебування, то Ви отримаєте документ „дозвіл на толерантне перебування” дійсний також 2 роки. Коли ці 2 роки минуть, Ви подаєте заяву на видачу нової карти чи документа, а не клопчете знову про дозвіл на перебування (дивіться нижче).

УВАГА! Основна різниця між цими документами полягає у тому, що документ „дозвіл на толерантне перебування” не уповноважує Вас до перетину кордону, навіть якщо у Вас є паспорт.

Хто видає і замінює документ у випадку отримання дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозволу на толерантне перебування?

Як карту перебування, так і „дозвіл на толерантне перебування” видає комендант відділу чи підрозділу Прикордонної варти, який надав Вам цей дозвіл. Якщо дозвіл Вам надав начальник Управління у справах іноземців у рамках розгляду апеляції, то карту перебування чи документ видасть Прикордонна варта.

УВАГА! Якщо Ви отримаєте дозвіл на перебування під гуманітарним захистом, карта перебування видається на підставі Вашої заяви.

Якщо Ви вже маєте дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, то заміну документа виконує комендант відділу чи підрозділу Прикордонної варти, відповідний місцю Вашого проживання.

Обидва дозволи на перебування надаються безтерміново. Це означає, що Прикордонна варта лише раз, перед винесенням рішення, буде аналізувати, чи Ви відповідаєте вимогам отримання дозволу на перебування. Натомість, карта перебування і документ „дозвіл на толерантне перебування” підлягають заміні. Протягом 30 днів перед закінченням терміну дійсності Ви повинні звернутися за видачею нової карти чи документа. Видача чи заміна карти перебування коштує 50 злотих. Якщо ж Ви знищите чи втратите наявну карту перебування і через це потребуватиме нової, то тоді оплата за заміну буде становити 100 злотих. У випадку наступної втрати чи знищення оплата становитиме 150 злотих.

50%

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Існує можливість отримання пільги при оплаті за видачу чи заміну карти перебування. Якщо Ви перебуваєте у скрутній матеріальній ситуації, а також якщо Вам менше, ніж 16 років, Ви можете отримати 50% пільги при оплаті.

Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, зможу у майбутньому клопотати про постійне перебування?

Якщо Ви маєте дозвіл на перебування під гуманітарним захистом, то Ви можете отримати дозвіл на постійне перебування через 5 років неперервного перебування на території Польщі.

Якщо Ви маєте дозвіл на толерантне перебування, то Ви можете отримати дозвіл на постійне перебування після 10 років неперервного перебування на території Польщі.

УВАГА! Якщо Ви отримали дозвіл на толерантне перебування, виданий у зв'язку відсутністю можливості Вашої депортації, то Ви не зможете клопотати про постійне перебування.

Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, зможу легально працювати?

Так, якщо Ви отримали дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, Ви маєте право на працю в Польщі без необхідності отримання окремого дозволу на працю.

Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, можу вести підприємницьку діяльність?

Так, перебуваючи у Польщі на підставі дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи дозволу на толерантне перебування, Ви маєте право розпочати та вести підприємницьку діяльність на тих самих умовах, що й громадяни Польщі. Ви можете вести підприємницьку діяльність у довільній законній формі, а отже, у формі індивідуальної підприємницької діяльності, в цивільному, явному, партнерському, командитному, командитно-акціонерному, з обмеженою відповідальністю чи акціонерному товаристві.

Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, можу навчатися і здобувати освіту в Польщі?

Так. Ви маєте право на безкоштовну освіту, поміж іншим, у державних дитсадках, початковій середній та вищій школі. Однак, Ви не можете вступати і навчатися на курсах, у докторантурі та інших формах освіти на принципах, які стосуються громадян Польщі.

Але Ви можете користати з таких можливостей на підставі рішення ректора навчального закладу чи міністра науки і вищої школи..

Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, маю право на соціальну допомогу?

Так, але в обмеженому обсязі. Якщо Ви отримали дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, то маєте право на отримання соціальної допомоги тільки у формі житла, харчування, необхідного одягу та адресної допомоги. Соціальна допомога надається осередком соціальної допомоги, відповідним Вашому місцю проживання.

Чи я, маючи дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, маю право на подорожування Євросоюзом?

Якщо Ви маєте дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування, то Ви можете вільно в'їхати і перебувати на території інших країн Шенгенської зони на протязі максимум 90 днів на протязі кожних наступних 180 днів, починаючи з дати першого в'їзду на територію інших країн Шенгенської зони (перелік країн Шенгенської зони подано на сторінці 28).

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Умовою легального переміщення Шенгенською зоною є володіння дійсною картою перебування, дійсного проїзного документа (наприклад, паспорта), обґрунтування мети у умов подорожі, декларування відповідних фінансових засобів, відсутність із Вашого боку загрози безпеці і громадському порядку, а також відсутність Вас у державному реєстрі іноземців, яким відмовлено у в'їзді у дану країну.

НАША ПОРАДА: Перед тривалішим виїздом до іншої країни перевірте, які умови Вам потрібно виконати, щоб не порушити міграційного законодавства цієї країни. Якщо Ви хочете працювати в іншій країні, найкраще звернутися до посольства країни, до якої прямуєте. Питання працевлаштування залежать від правил, які зобов'язують у даній країні. Карта перебування, видана у Польщі, не надає права на роботу в іншій державі.

УВАГА! Якщо Ви маєте дозвіл на толерантне перебування, Ви не уповноважені до перетину кордону. Пам'ятайте, якщо Ви покинете Польщу, наданий Вам дозвіл може бути відкликаний.

Чи можна втратити дозвіл на перебування під гуманітарним захистом чи дозвіл на толерантне перебування?

Так. Дозвіл на перебування під гуманітарним захистом буде відкликаний, якщо:

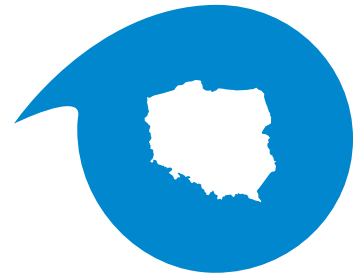
- ✓ обставини, з приводу яких дозвіл було надано, припинили існування або змінилися в такий спосіб, що дозвіл вже не є потрібним;
- ✓ обставини, які обґрунтовують відмову, з'явилися після надання дозволу;
- ✓ стане відомо, що Ви приховали інформацію чи документи, або надали неправильну інформацію чи документи істотної ваги для надання дозволу;
- ✓ Ви на постійно виїхали із Польщі;
- ✓ Ви повернулися у країну Вашого походження.

Дозвіл на толерантне перебування відкликається, якщо:

- ✓ зникне причина надання дозволу;
- ✓ Ви залишили територію Польщі;
- ✓ Ваше подальше перебування може становити загрозу обороноздатності чи безпеці держави, або захисту безпеки і громадського порядку (якщо дозвіл на толерантне перебування Ви отримали у зв'язку з відсутністю можливості депортації чи видачі Вас у рамках екстрадиції);
- ✓ Ви ухиляєтеся від накладених на Вас у рішенні про надання дозволу обов'язків, таких як повідомлення через певні проміжки часу відповідного коменданта чи підрозділу Прикордонної варті, а також його інформування про кожну зміну місця проживання.

На рішення про відкликання дозволу на перебування Ви можете подати апеляцію.

Іноземець, який не мав раніше польського громадянства, може його отримати:

1. Силою закону.
2. Шляхом надання польського громадянства.
3. Шляхом визнання польського громадянства.

1. Отримання громадянства силою закону

Хто може отримати громадянство силою закону?

Неповнолітня особа може отримати польське громадянство силою закону (тобто без необхідності отримання рішення у цій справі). Це можливо:

- ✓ шляхом народження – якщо принаймні один із батьків є громадянином Польщі;
- ✓ шляхом народження – якщо Ви народилися на території Польщі, а Ваші батьки:
  - невідомі, або
  - не мають жодного громадянства, або
  - їхнє громадянство невизначене.
- ✓ якщо Вас знайшли на території Польщі, а Ваші батьки невідомі;
- ✓ якщо Ви були прийняті особою або особами, які мають польське громадянство, а прийняття відбулося до досягнення Вами 16 років.

2. Надання польського громадянства

Кому може бути надане польське громадянство?

Польське громадянство надає іноземцям Президент Республіки Польща на власний розсуд. Польське громадянство може бути надане кожному іноземцеві, який подасть заяву про надання йому громадянства. Немає значення, на якій підставі Ви перебуваєте в Польщі (це може бути, наприклад, віза дозвіл на тимчасове перебування, дозвіл на постійне перебування, статус біженця), чи маєте Ви джерело стабільного і регулярного доходу, чи маєте житло. Вам навіть не потрібно перебувати в Польщі. Також необхідною умовою не є знання польської мови.

На даний час Президент Республіки Польща не може поставити надання польського громадянства в залежність від відмови Вами від поточного громадянства. Це означає, що якщо Вам надано польське громадянство, і Ви все ще маєте попереднє громадянство, то у Вас буде два громадянства.

Яким чином я можу клопотати про надання польського громадянства?

Вам необхідно подати відповідну заяву на ім'я Президента Республіки Польща. Заяву подається за посередництвом воєводи чи консула. Бланк заяви про надання польського громадянства можна отримати в офісі воєводського правління або на інтернет-сторінках воєводських правлінь.

Заяву Ви можете подати особисто, або вислати поштою. Якщо Ви вирішите надіслати заяву поштою, пам'ятайте, що Ваш підпис має бути засвідчений урядово. Заяву від імені неповнолітнього іноземця складають його законні представники, наприклад, батьки.

УВАГА! Президент Республіки Польща може, але не зобов'язаний, надати іноземцеві польське громадянство. Це означає, що не кожен іноземець, який подав заяву на надання польського громадянства, його отримає. На відмову надання польського громадянства не можна подати апеляцію — це рішення є остаточним.

Президент Республіки Польща надає польське громадянство або відмовляє у його наданні у формі постанови. Якщо Ви отримуєте постанову про надання польського громадянства, то Ви стаєте громадянином Польщі з дня видання цієї постанови Президентом Республіки Польща.

Розгляд заяви про надання польського громадянства триває приблизно 1,5 року.

3. Визнання громадянином Польщі

Хто може бути визнаним громадянином Польщі?

Іноземець може бути визнаним громадянином Польщі тоді, коли він виконає визначені правилами умови.

Основною умовою визнання громадянином Польщі є знання польської мови, підтверджена:

- ✓ державним атестатом знання польської мови*, отриманим після складання іспиту перед державною екзаменаційною комісією;
- ✓ свідоцтвом закінчення школи у Польщі;
- ✓ свідоцтвом закінчення за кордоном школи з викладанням польською мовою.

* Як отримати державний атестат про рівень знання польської мови? Дивись тут: <http://www.certyfikatpolski.pl/>.

До заяви про визнання громадянином Польщі необхідно долучити один із перелічених документів. Ця умова не обов'язкова тільки в ситуації, коли про визнання громадянином Польщі клопочеться неповнолітня особа, один із батьків якої є громадянином Польщі, або якщо принаймні одному із батьків повернено польське громадянство.

Крім того, щоб бути визнаним громадянином Польщі, Вам слід перебувати в Польщі на підставі дозволу на постійне перебування чи дозволу на перебування довготермінового резидента Євросоюзу. У цьому випадку Ви можете бути визнані громадянином Польщі, якщо:

- ✓ Ви перебуваєте на території Польщі щонайменше 3 роки на підставі одного із цих дозволів, маєте в Польщі стабільне і регулярне джерело доходу, а також маєте законне право займати житлове приміщення;
- ✓ Ви перебуваєте на території Польщі щонайменше 2 роки на підставі одного із цих дозволів, а також перебуваєте у шлюбі з громадянином Польщі принаймні 3 роки;
- ✓ Ви перебуваєте на території Польщі щонайменше 2 роки на підставі одного із цих дозволів і не маєте жодного громадянства;
- ✓ Ви перебуваєте неперервно і легально на території Польщі щонайменше 10 років (немає значення, на якій підставі), а також маєте дозвіл на постійне перебування або на перебування довготермінового резидента Євросоюзу (немає значення, як довго), стабільне і регулярне джерело доходу в Польщі, а також законне право займати житлове приміщення;
- ✓ Ви є неповнолітньою особою і один із Ваших батьків є громадянином Польщі, а другий, який не має польського громадянства, надав згоду на визнання Вас громадянином Польщі;
- ✓ Ви є неповнолітньою особою і хоча б одному із Ваших батьків повернено польське громадянство, а другий, який не має польського громадянства, надав згоду на визнання Вас громадянином Польщі.

Вам може бути надане польське громадянство також, якщо Ви перебували неперервно на території Польщі а другий, який не має польського громадянства, надав згоду на визнання Вас громадянином Польщі принаймні 2 роки на підставі дозволу на постійне перебування, який Ви отримали у зв'язку з польським походженням чи володінням статусом біженця, наданим у Польщі.

Якщо Ви перебуваєте в Польщі на підставі дозволу на тимчасове перебування, дозволу на толерантне перебування, дозволу на перебування під гуманітарним захистом чи візи, або у зв'язку з наданням Вам статусу біженця чи наданням Вам додаткового захисту, але Ви хочете, щоб Вас визнали громадянином Польщі, то, у першу чергу, Ви змушені отримати дозвіл на постійне перебування або на перебування довготермінового резидента Євросоюзу. Однак, у будь який час Ви можете подати заяву на надання Вам польського громадянства Президентом Республіки Польща.

Яким чином я можу клопотати про визнання мене громадянином Польщі?

Ви маєте подати відповідну заяву воєводі, відповідному до Вашого місця проживання. Бланк заяви про визнання громадянином Польщі можна отримати у приміщенні воєводського правління чи на інтернет-сторінках відповідних воєводських управлінь. Заяву від імені малолітнього іноземця складають його законні представники, наприклад, батьки. Пам'ятайте, щоб до заяви додати необхідні документи, зокрема, фотокартки та документ, який підтверджує знання польської мови.

Воєвода, після отримання Вашої заяви, прийме рішення про визнання Вас громадянином Польщі чи про відмову визнання Вас громадянином Польщі. На рішення воєводи Ви можете подати апеляцію Міністру внутрішніх справ. Апеляцію слід подати через воєводу в термін 14 днів з дня вручення Вам рішення.

3.1 Чоловік/дружина громадянина Польщі

Чи після одруження з громадянином Польщі я відразу отримаю польське громадянство?

Укладення шлюбу громадянина Польщі з іноземцем не веде до змін у громадянстві. Це означає, що після одруження з полькою чи поляком Ви не отримаєте польського громадянства автоматично. Ви мусите клопотати про визнання Вас громадянином Польщі чи про надання Вам громадянства Президентом Республіки Польща.

Яким чином я можу клопотати про польське громадянство у зв'язку з одруженням?

Щоби Вас визнали громадянином Польщі, Вам спершу необхідно отримати дозвіл на постійне перебування чи довготривале перебування резидента Євросоюзу. Після отримання такого дозволу Ви повинні проживати у Польщі безперервно щонайменше 2 роки. По закінченні цих 2 років, якщо Ви одружені вже понад 3 роки, то Ви можете подати заяву про визнання Вас громадянином Польщі. Таким чином, визнання громадянином Польщі чоловіка (дружини) громадянина Польщі триває щонайменше 4 роки від часу укладення шлюбу.

Крім того, чоловік (дружина) громадянина Польщі може у будь який час подати заяву про визнання громадянином Польщі на ім'я Президента Республіки Польща.

4. Позбавлення польського громадянства

Чи можу я бути позбавленим польського громадянства?

Якщо Ви отримали польське громадянство (силою права, шляхом визнання громадянином Польщі чи надання польського громадянства), то жоден орган влади не є уповноваженим до позбавлення Вас цього громадянства без Вашої згоди. Втратити польське громадянство можна лише тоді, коли Ви виявите таке бажання. З цією метою Вам потрібно подати заяву на ім'я Президента Республіки Польща про вираження згоди на відмову від польського громадянства.

Публікацію підготовлено у рамках проекту «Порадити собі в Польщі. Інформація та правова допомога для мігрантів», співфінансованого з коштів Європейського Союзу в рамках Європейського Фонду інтеграції громадян третіх країн та з коштів державного бюджету.

Гельсінський фонд з прав людини працює в Польщі з 1989 року. Перед цим на протязі 7 років в Польщі відбувалась підземна діяльність Гельсінського комітету. Зараз Фонд – одна з найбільших та досвідчених неурядових організацій у Польщі. Фонд діє в таких сферах, як: моніторинг та дослідження з питань прав людини, стратегічна литигація, освіта в галузі прав людини в країні та за кордоном, а також надання юридичної допомоги польським громадянам та іноземцям. Фонд співпрацює з міжнародними організаціями, що займаються питаннями прав людини. З 2007 року має консультативний статус при Соціально-Економічній Раді ООН (ECOSOC).

Програма надання правової допомоги біженцям та мігрантам була створена в 1992 році. Основними завданнями Програми являється забезпечування безкоштовної юридичної консультації іноземцям, що звертаються до Фонду, інтервенція та литигаційна діяльність. Програма також займається моніторингом за дотриманням прав іноземців, підготовкою висновків, щодо проектів законодавчих актів з питань міграції та інформаційно-навчальною діяльністю про права, які мають іноземці.

ISBN 978-83-62245-41-3

Публікація поширюється безкоштовно і не призначена для продажу.

Публікація фінансується з коштів Європейського Союзу в рамках Європейського Фонду інтеграції громадян третіх країн та з коштів державного бюджету.